Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 2 февраль 1971 йил, сешанба ✦ № 27 (14.797). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Наманган шаҳридаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг йигирув цехи ишчиси И. Жўраева смена топшириқларини муттасил ошириб адо этмоқда.

А. Тўраев фотоси.

КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди шарафига

МИЛЛИОНЛАРНИНГ МЕҲНАТ ВАХТАСИ

ХАЛҚ ТАШАББУСИ ТЎЛҚИНЛАРИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездларини муносиб кутиб олиш учун республикамиз меҳнаткашларида жўш ураётган зўр сиёсий ва меҳнат активлиги шу қадар кенгайиб, авж олиб кетдики, бу совет кишиларининг табиатига хос хусусиятлардир. Чунки партиямизнинг улуғ анжуманларини яратувчилик меҳнатда янги зафарлар билан, экономика ва социал тараққиётнинг янги ғалабалари билан нишонлаш халқ ҳаётига сингиб кетган ажойиб анъанадир.

Шу кунларимизнинг мазмунида чуқур из қолдираётган янги кўтаринкилик, меҳнаткашларда мавж ураётган ижодий ташаббуслар, халқ ғайрати ва шижоатининг сарчашмадек мўъжизакор тўлқинлари, социалистик мусобақанинг қудратли оқимлари ленинчи партия илҳомбахш кучининг, сафарбар этувчи кучининг ажойиб белгиси бўлиб, айни вақтда меҳнаткашлар оммасининг ўз жонажон партиясига, сиёсий йўлбошчиси, раҳномасига бўлган чексиз меҳр-муҳаббатининг, қиёссиз садоқат ва эътиқодининг ёрқин белгиси ва ифодасидир.

Инсон ҳис-туйғуларида, инсон меҳнати ва фаолиятида, унинг сарзавқ, сермазмун ҳаётида ўчмас хотиралар қолдирган В. И. Ленин таваллуди нишонланган 1970 йилимизнинг шонли ғалабалари ҳар биримизда ўз советлар диёримиз билан чуқур фахрланиш хисларимизни, мамнуният ва ифтихор ҳисларимизни мавж урдириб юборган экан, бу қонуний бир ҳолдир. Дарҳақиқат, 1971 йил халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида буюк ўсишлар, юксалишлар йили бўлди.

Ўтган йили саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ва реализация қилиш плани муддатидан илгари — 1970 йил 26 декабрда бажарилди. Электр энергияси ҳосил қилиш, кўмир, нефть, табиий газ қазиб чиқариш, трактор, пахта териш машиналари, цемент ва маҳсулотнинг бошқа турларини ишлаб чиқариш топшириқлари ошиғи билан адо этилди. Қишлоқ хўжалигимиз, айниқса пахтачилигимиз ўз тараққиёти жиҳатидан тағин ҳам юксак марраларга кўтарилди, она-Ватан 4 миллион 670 минг тонна Ўзбекистон пахтасини олди. Меҳнаткашларнинг турмуш даражасини, моддий фаровонлигини ошириш йўлида катта тадбирлар амалга оширилди. фан ва маданиятимизнинг равнақида қувончли натижаларга эришилди.

Саккизинчи беш йилликда партия белгилаб берган иқтисодий ва социал тараққиёт вазифаларни амалга оширишда эришилган тарихий ғалабалар коммунизм жамияти барпо этиш йўлида олиб борилаётган қаҳрамонона кураш йилномасига ёрқин саҳифа бўлиб киради.

1971 йилда халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида амалга ошириладиган ишларимизнинг кўлами ва миқёси саноат корхоналари, колхоз ва совхоз коллективлари, райончлар, шаҳарлар, областлар олаётган социалистик мажбуриятларда жуда равшан кўрсатиб берилди ва берилмоқда. Республикамизда биринчилардан бўлиб Бухоро, Қашқадарё ва Тошкент областларининг, «Голодностепстрой» совхозларининг меҳнаткашлари 1971 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришнинг ташаббускори бўлиб майдонга чиқдилар ва улар КПССнинг навбатдаги съездини меҳнатда янги ютуқлар билан кутиб олишни ўзларининг олий мақсадлари, муқаддас бурчлари деб билдилар.

Реал имкониятларга асосланган, Ватан, халқ манфаатларининг келгуси талаблари кўзда тутилган бу ташаббус барча меҳнаткашлар томонидан бирдамлик билан қўллаб-қувватланмоқда ва уларнинг тадбирлари, режаларига мувофиқ равишда бошқа областлар, районлар, колхоз ва совхозларнинг ҳам янги беш йиллик марралари, шу жумладан 1971 йилда қилинадиган ишларнинг ҳажмлари конкрет белгиланмоқда.

Бухоро, Қашқадарё, Тошкент областлари, мирзачўллик азаматлар мамлакатимизнинг энг қимматли хом ашё — пахтага бўлган эҳтиёжининг ниҳоятда ўсиб бораётганлигини ҳисобга олиб, уни тез кўпайтиришнинг энг мақбул йўлларини қидириб топмоқдалар. Улар бу соҳада янги ерларни жадал ўзлаштириш хисобига пахта майдонларини кенгайтириш, ҳамма хўжаликларда ҳосилдорликни ошириш, деҳқончилик маданиятини ва деҳқончиликда, айниқса чорвачиликда механизациялаш даражасини кўтариш ва ниҳоят қишлоқ хўжалигининг ҳозирги босқичи талабларига тўла жавоб берадиган мутахассис кадрлар етиштиришни тубдан яхшилаш зарурлигини таъкидламоқдалар.

Партия ва совет ташкилотларининг вазифаси Бухоро, Қашқадарё, Тошкент ва сирдарёликларнинг социалистик мажбуриятларида тавсифлаб берилган тадбирларга ижодий ёндошиб, ҳар бир хўжаликнинг бутун имкониятлари, моддий-техник ресурсларини хисобга олган ҳолда 1971 йилнинг вазифаларини, социалистик мусобақа шартларига мувофиқ қилинадиган қўшимча ишлар миқёсини, пландан ташқари давлатга етказиб бериладиган маҳсулот миқдорини аниқ белгилаб олишдир.

Куни кеча матбуотда Ўзбекистон ССР саноат, транспорт, алоқа ва қурилиш коллективлари ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг 1971 йилги социалистик мажбуриятлари эълон қилинди. Республикамиз экономикасининг асосий тармоқларида қилинадиган ишларнинг бутун бир комплексини қамраб олган ва қўшимча равишда анча миқдордаги катта ишларни амалга оширишни кўзда тутган бу мажбурият сиёсий-иқтисодий жиҳатдан ниҳоятда катта аҳамиятга эга бўлиб, республикамиз тараққиётининг бундан кейинги йўналишида айниқса зўр аҳамият касб этади. Энг онгли, энг жанговар, энг уюшқоқ қаҳрамон ишчилар синфимизнинг бу ташаббуси яқинлашиб келаётган жонажон партиямиз XXIV съезди шарафига авж олдираётган умумхалқ мусобақасининг қудратли ҳаракатидир.

Шу йилда саноат, транспорт, алоқа ва қурилиш ишлари янада гуркираб ривож топади. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1970 йилдагига нисбатан 1971 йилда 9,2 процент, меҳнат унумдорлиги эса 10 процент ортади, электр энергияси ҳосил қилиш 11.8 процент кўпаяди, газ қазиб чиқариш 33,2 миллиард куб метрга етади, қадоқланган мис, каттиқ қотишмалар, пўлат, прокат ишлаб чиқариш ортади.

Химия маҳсулотлари ишлаб чиқариш 12 процент кўпаяди, минерал ўғит ишлаб чиқариш 4,85 миллион тоннага етади. Машинасозлик маҳсулотлари, даставвал қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш ортади. Шу жумладан икки қаторли ҳисобда пахта териш машиналарини ишлаб чиқариш 11 минг донага етказилади, экскаваторлар 10 процент кўп ишлаб чиқарилади. Енгил саноатнинг ҳамма тармоқлари янада ривож топади, Пахта тозалаш, озиқ-овқат, гўшт, сут, пойафзал, трикотаж моллари ишлаб чиқариш кўпаяди. Бу эса, меҳнаткашларни халқ истеъмоли товарлари ва озиқ-овқат махсулотлари билан янада яхшироқ таъминлаш имкониятини беради. Бу йил темир йўл, автомобиль, ҳаво транспорти, қурилиш ва алоқа корхоналари иши ҳам анча кенгаяди. Капитал қурилишда ишлар ҳажми тахминан 10 процент ортади.

Ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этиш, саноатда ҳозирги замон техника тараққиёти талабларига жавоб берадиган ҳамма илғор иш усулларини янада кенг жорий қилиш, корхоналарни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги шароитларига ўтказишни ниҳоясига етказиш — асосий вазифалардандир.

Социалистик мажбуриятларда республикамизнинг ҳар бир областида, шу жумладан Қорақалпоғистон Автоном Республикасида, Ўзбекистондаги кўпгина министрликлар, бошқармалар, лойиҳа-қидирув ташкилотлари, трестлар бўйича 1971 йилда бажариладиган ишларнинг кўлами аниқ белгилаб олинди, халқ хўжалиги планларининг анча оширилган марралари белгиланди. Демак, қилинадиган ишлар аниқ ва равшан экан, республикамизнинг бутун социал-иқтисодий кўрсаткичлари конкрет рақамлар, амалий тавсиялар билан социалистик мажбуриятларда тўла қамраб олинган экан, эндиги вазифа — бутун кучни, ҳамма моддий-техника воситаларини, ички резервларни ана шу улкан ишларга сафарбар этиб, умумхалқ социалистик мусобақасини оммавий авж олдиришдан иборатдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети меҳнаткашлар коллективлари бошлаб берган ажойиб ташаббусларни қўллаб-қувватлаб, бу тўғрида бир қатор қарорлар қабул қилди ва область, шаҳар, район партия комитетлари зиммасига, республика газета редакцияларига, телевидение ва радиоэшиттириш ходимлари зиммасига илғор ташаббусларни қўллаб-қувватлаб, уларнинг ишларини кенг оммалаштиришни, съезд олди социалистик мусобақасини тағин ҳам авж олдиришни барча ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг сиёсий ҳамда меҳнат активликларини ошириш ва рағбатлантириш учун ҳамма чораларни кўришни топширди.

Партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг амалий жанговар фаолиятлари, коммунист ва комсомолларнинг ҳамма ишда ибрат намунаси, жойларда олиб бориладиган ғоявий-ташкилий, сиёсий-оммавий ишларнинг самарали бўлиши — съезд олдидан кенг меҳнаткашлар оммасида ўсиб, ривожланиб бораётган янги ташаббусларнинг, социалистик мусобақанинг янада кенгайиб, энг яхши натижалар беришини таъминлайди.

Жонажон партиямизнинг XXIV съездига зўр ишчанлик вазиятида бораётган совет кишилари тўққизинчи беш йиллигимизнинг биринчи йилини яхши бошладилар. Улар шонли съезд шарофати билан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларни бажаришда янги муваффақиятларга эришиб, Ватанимиз куч-қудратини янада ошираверадилар, коммунизмнинг нурли чўққилари томон, истиқбол томон катта одим ташлайверадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ПЎЛАТИ

КЕЧА БЕКОБОДДА БЕШ МИЛЛИОНИНЧИ ТОННА ЎЗБЕКИСТОН ПЎЛАТИ ЭРИТИЛДИ

Бундан 27 йил муқаддам Улуғ Ватан уруши давом этаётган бир пайтда биринчи Ўзбекистон пўлати эритилган эди. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводи биринчи маҳсулот берган эди. Кеча 1 февраль куни эса завод пўлат эритувчилари беш миллионинчи тонна пўлатни эритишга муваффақ бўлдилар.

• Бу шарафга пўлат эритувчи Шерали Ҳамроқулов муяссар бўлди. У заводда биринчи пўлат эритилишида ҳам қатнашган эди. Ҳамроқулов тезкорлик усулида ишлаб, пўлатни беш соату қирқ беш минутда, яъни одатдагидан бир соату ўн беш минут илгари эритишга муваффақ бўлди. Бундан ташқари пландагига қўшимча 20 тонна пўлат олинди. Ана шу шарафли вахтада машҳур пўлат эритувчига В. Сухов ва В. Караtaев ўртоқлар елкадош бўлиб турдилар. Мастер В. Зайцев ўз участкасида ишни намунали ташкил этишга эришди. Ана шу муносабат билан Ўзбекистон металлургия заводида кеча митинг бўлиб ўтди. Эришилган катта муваффақият билан пўлат эритувчиларни заводнинг бош инженери А. Саленек, ветеран пўлат эритувчи М. Шалованов ўртоқлар чин юракдан табрикладилар. Митингда пўлат эритувчи Ш. Ҳамроқулов сўзга чиқиб, ўз бригадаси шу куни эритган пўлатларини КПСС XXIV съездига бағишлаганлигини маълум қилди.

Беш миллионинчи Ўзбекистон пўлати эритилиши муносабати билан бўлган митингда Бекобод шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Аббосов ҳам металлургларни табриклади. У съездолди социалистик мусобақасида ва тўққизинчи беш йилликда металлургия саноатини ривожлантиришда пўлат эритувчиларга янги муваффақиятлар тилади. Бекобод пўлат эритувчилари тўққизинчи беш йилликни яхши бошладилар. Январь ойида завод коллективи планга қўшимча қарийб 500 тонна пўлат ва 300 тонна прокат ишлаб чиқарди. Топшириққа қўшимча равишда ҳаммаси бўлиб корхона коллективи 45 минг сўмлик маҳсулот жўнатди.

Амударёнинг қуйи оқимида Ўрта Осиёда энг йирик гидротехника иншооти барпо этилмоқда. Ҳозир қурувчилар ГЭС биноси ва тўғонининг котлованларини тайёрламоқдалар. Қурилишда замонавий техника воситаларидан фойдаланилмоқда. Суратда: тупроқ қазиш пайти.

К. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

Тошкентдаги 2-тикувчилик фабрикасининг пешқадам ишчиси ўртоқ В. Гранд ўтган беш йиллик топшириғини икки йилу беш ойда адо этган эди. У партиямизнинг навбатдаги съезди шарафига муносиб туҳфа тайёрламоқда.

А. Тўраев фотоси.

СУРИЯ АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ — ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Сурия Араб Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси 1 февралда расмий визит билан Москвага келди. Сурия Араб Республикасининг Бош министри, мудофаа министри, Араб социалистик уйғониш партияси маҳаллий раҳбарлиги аъзоси, армия генерали Ҳафиз Асад делегацияга бошчилик қилади.

Сурия Араб Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ва бошқалар кутиб олишди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ҲАҚИДАГИ ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1970 йил 23 декабрдаги «Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонунини кучга киритиш тўғрисида»ги қарорига кўра Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР қонунчилигининг Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонунига асосланиб ўзгартирилганига қадар Ўзбекистон ССРнинг ҳаракатдаги Қонун актлари қўлланилаверади, чунки улар Қонунга зид эмас.

2. Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонуни Қонун кучга киритилгандан кейин, яъни 1971 йил 1 мартдан бошлаб, аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш соҳасидаги қонун муносабатларига нисбатан қўлланилади.

Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонуни кучга киритилгунга қадар аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш соҳасида мавжуд бўлган қонун муносабатлари, 1971 йил 1 мартдан кейин юзага келадиган ҳуқуқ ва бурчлар Қонунга асосан белгиланади.

Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонунига киритилган ва ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларининг қонунчилик Асослари томонидан белгиланган қоидалар Асосларининг муайян қоидалари кучга киритилган пайтдан бошлаб қўлланилади.

3. Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш ҳақидаги Қонунининг 13-боб биринчи бандининг медицина ва фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш ҳақидаги қоидаси СССРнинг муайян ўрта махсус ўқув юртларида махсус тайёргарликни ўтмаган ҳамда унвонсиз, лекин 1972 йилнинг 1 октябрига қадар медицина ёки фармацевтика фаолияти билан шуғулланишга рухсат берилган шахсларга таъсир қилмайди.

4. Мазкур Фармон 1971 йилнинг 1 мартидан кучга киради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САҲИБОЕВ.

29 январь, 1971 йил.
Тошкент шаҳри.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ М. Усмоновни бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий суди аъзолиги вазифасидан озод қилди.

ТАШАББУСКОРЛАР ИЗИДАН

ЮКСАК МАРРАЛАР

Бизнинг колхозимиз ҳам ташаббускор хўжаликлардан бири. Пахтакорларимиз бултур улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига давлатга пландагидан ташқари минг тонна пахта сотиш ҳақида ваъда беришган эди. Юбилей шарафига қабул қилган социалистик мажбуриятимизда ҳар гектар ердан 42,5 центнердан ҳосил олиш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш, давлат планини барвақт бажариш кўрсатилган эди.

Деҳқонларимиз меҳнаткаш, пахтадан мўл ҳосил етиштириш соҳасида бой тажриба тўплашган. Энг муҳими улар сўзининг устидан чиқадиган, ваъдасига вафо қилиш учун куч-ғайратини аямайдиган, кўзлаган мақсадига эришиш учун қатъият билан интиладиган одамлар. Буни ўтган йилнинг натижаларидан кўриш мумкин. Бултур 1173 гектар майдонда пахта етиштирилди. Ҳар бир пахтакор, механизатор олинган мажбуриятни бажариш мақсадида унумли меҳнат қилди. Ғўза сифатли парвариш қилинди. Агротехника тадбирлари ўз вақтида мукаммал амалга оширилди. Ғўза нормал ривожланиб, серҳосил бўлиб ўсди. Биз умуман эмас, балки ҳар туп ғўзада мўлжалдаги ҳосилни тўплаш учун ҳаракат қилдик ва бунга эришдик.

Пахтадан мўл ҳосил етиштиришнинг ўзи билан иш битмайди. Уни қисқа муддатда нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ҳам зарур, нобудгарчиликка йўл қўймаслик керак. Шунда давлат плани ва олинган мажбурият ҳам эртароқ бажарилади, маҳсулотнинг сифати ҳам яхши бўлади. Биз бунга амал қилганлигимиз туфайли кутилганидан ҳам яхшироқ натижага эришдик. Мажбуриятимизни анча ошириб адо этдик. Ҳар гектар ердан пландаги 34,1 центнер ўрнига 46,7 центнердан «оқ олтин» териб олинди. Ҳосилдорлик 1969 йилдагига нисбатан 8,9 центнер ошди. Давлатга сотилган 5470 тонна пахтанинг 5000 тоннаси биринчи сортга қабул қилинди.

Бир қатор бригадалар бултур мисли кўрилмаган мўл ҳосил олдилар. Масалан, Ҳожи Қурбонов бошлиқ бригада гектар бошига 55,1 центнердан, Ражаб Ниёзматов бошлиқ бригада 54 центнердан, Отажон Тожиев бошлиқ бригада эса 50,3 центнердан пахта етиштирди.

Биз элита ва биринчи ҳамда иккинчи репродукцияли уруғлик пахта етиштирамиз. Шундай бўлса ҳам имкони борича кўпроқ пахтани машинада теришга ҳаракат қиламиз. Чунки, машина терими ҳам ҳосилни тезроқ саранжомлаб олиш, план ва мажбуриятни қисқа муддатда бажариш, ҳам маҳсулотнинг таннархини арзонлаштириш, бинобарин пахтачиликдан олинадиган соф фойданинг миқдорини кўпайтириш имконини беради. Оқибатда колхознинг экономикаси мустаҳкамланади, колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги кучаяди. Пахта майдонлари ҳосилдан тезроқ тозаланди. Келгуси йил ҳосилига пухта замин яратишга куздаёқ киришилади. Шуни ҳисобга олиб, механизаторларимиз 900 тонна пахтани териб беришди. Бу, пландагидан 150 тонна кўп.

Пахтачиликни юксалтириш учун олиб борилган кураш фақат 1970 хўжалик йилидагина эмас, балки умуман ўтган беш йилликда жуда қувончли натижалар билан якунланди. Беш йиллик план бўйича 17476 тонна пахта етиштирилиши лозим эди. Беш йиллик план тўрт йилдаёқ ошириб бажарилди. Беш йил мобайнида эса давлатга ҳаммаси бўлиб 23146 тонна пахта сотилди. Беш йиллик ўртача ҳосилдорлик гектар бошига 42,7 центнерданга тўғри келди.

Мўл ҳосил хўжаликка мўмай даромад келтирди. Колхоз беш йил ичида пахтачиликдан 15 миллион сўмга яқин, бултур эса 3 миллион сўмдан зиёд даромад олди. Шундан бир миллион сўми соф фойда. Бу, колхозчиларнинг меҳнатига кўпроқ ҳақ тўлаш имконини берди. Бир киши-кунининг қиймати 5 сўмга тўғри келди.

Биз пахтачиликни юксалтиришда саккизинчи беш йилликда, хусусан ўтган йили жуда яхши кўрсаткичларга эришдик. Аммо, бу билан хотиржамланаётганимиз йўқ. КПСС Марказий Комитетининг 1970 йилги июль Пленуми пахтакорларнинг олдига пахта етиштиришни янада кўпайтириш вазифасини қўйди. Давлатимизнинг иқтисодий ва ҳарбий қудратини ошириш, халқимиз турмушининг фаровонлик даражасини юксалтириш манфаатлари шуни тақозо этади. Шундай экан, биз пахта етиштиришни янада кўпайтириш резервлари ва имкониятларидан тўлароқ фойдаланишимиз, ана шу қимматли хом ашёни давлатга тобора кўпроқ етказиб беришимиз даркор.

Бухоро, Қашқадарё областлари, Қорақалпоғистон Автоном Республикаси ва Мирзачўл қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари яхши ташаббус бошлашди. Улар 1971 йилда пахта ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш учун курашга отланиб, оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилишди. Колхозимиз аъзолари бухороликлар, қашқадарёликлар, қорақалпоқ дўстларимиз ва мирзачўлликлар ташаббусига қўшилиб, бу йил янада юксакроқ марраларни эгаллашни, пахтанинг ялпи ҳосилини 6000 тоннага етказишни мўлжаллашяпти.

Мўл ҳосилга пухта замин яратилмоқда. Бизнинг шароитимизда муҳим аҳамиятга эга бўлган ариқ ва зовурларни тозалаш ишлари тугалланди. Шўр ювиш мақсадида пахта майдонининг бир қисмида чел олиб қўйилди. Техника ремонт қилиняпти. Айниқса маҳаллий ўғит тўплашга катта эътибор беряпмиз. Ҳозиргача ҳар гектар ер ҳисобига 6 тоннадан гўнг жамғарилди. Экишгача ҳар гектар ер ҳисобига 25 тоннадан компост тайёрлаб, ерга солинади.

Колхозимиз аъзолари КПСС XXIV съезди шарафига бошланган мусобақага актив қўшилдилар. Улар кўклам экиш кампаниясини шай бўлиб кутиб олиш учун катта ҳозирлик кўрмоқдалар.

С. ҚАЛАНДАРОВ,
Урганч районидаги Ленин номли колхознинг раиси.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ЧОРВАДОРЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

НУКУС. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали). КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди шарафига умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган ҚҚАССР чорвадорлари давлатга гўшт сотиш биринчи квартал планини муддатидан икки ой илгари ошириб бажардилар. Улар 2500 тонна ўрнига 2591 тонна гўшт сотдилар.

Планнинг ошириб бажарилишига ўнлаб хўжаликлар, Нукус, Ленинобод, Хўжайли, Тўрткўл районлари салмоқли ҳисса қўшдилар. Беруний райони чорвадорлари ярим йиллик планни, шуманайликлар эса йиллик гўшт сотиш планини адо этдилар.

Автоном республика чорвадорлари партия XXIV съезди очиладиган кунгача ярим йиллик гўшт сотиш планини бажаришга аҳд қилдилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

Халқ контроли саҳифаси

«Совет Ўзбекистони»

Тошкент тепловоз депосининг пешқадам машинистларидан (чапдан ўнгга) А. Токарский, В. Харитонов ва С. Ҳамроев ўртоқлар халқ контроли группасининг активистлари ҳамдир.

И. Глауберзон фотоси.

ТЎҒРИ ЙЎЛДАН

Ўзбекистон меҳнаткашлари юбилей йилида катта муваффақиятларни қўлга киритдилар. Республикамиз яна ҳам бадавлат, яна ҳам тўкис ва қудратлироқ бўлиб қолди. Беш йиллик планда кўзда тутилгандан бир миллион 170 минг тонна кўп пахта сотилди. Халқ хўжалиги ва маданиятини янада ривожлантириш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда халқ контроли органлари ҳам катта роль ўйнадилар. Штатсиз мухбиримиз Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раиси Носир Маҳмудович Маҳмудовга мурожаат этиб, бир қанча саволларга жавоб беришни илтимос қилди.

Ўтган йили халқ контроли органлари фаолиятида энг асосий нуқта нима бўлди ва сиз уларнинг фаолиятига қандай баҳо берасиз?

Ишимиз натижаларини таҳлил этар эканмиз, босиб ўтган йўлимизга бир назар солиш, ишни нимадан бошлаганлигимизни хотирлаш лозим бўлади. Аввало, халқ контроли комитетлари ва группаларини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш, штатсиз актив билан ишлашни кенг йўлга қўйиш лозим эди ва ниҳоят халқ контроли органларининг иш усуллари ва методларини такомиллаштириш, бу органларнинг камчиликларини тугатишда партия ташкилотларининг энг яқин ёрдамчиси сифатидаги ролини ошириш лозим эди.

Республика халқ контроли органлари партия ташкилотларининг доимий раҳбарлиги остида ишлаб, ташкилий жиҳатдан чиниқдилар, муайян тажрибага эга бўлдилар, контроль ишининг кўникмаларини ҳосил қилдилар. Халқ назоратчиларининг чинакам ижодий ишлари ҳақида кўпдан-кўп мисоллар келтириш мумкин. Уларнинг актив ишлашлари туфайли кўпгина хўжалик ташкилотлари ва муассасаларидаги камчиликларга барҳам берилди, ишлаб чиқаришнинг янги резервлари ишга солинди, анчагина моддий ва пул маблағлари тежаб қолинди.

Область, шаҳар ва район комитети, халқ контролининг группа ва постлари партия ва ҳукумат қарорларининг қандай бажарилаётганлигини текшириш юзасидан, экономикани ривожлантириш учун курашда, давлат интизомини мустаҳкамлаш бобида ҳамда контроль ишига коммунистлар ва партиясизларнинг кенг қатламларини жалб этишда анча иш қилдилар. Шуни айтиш кифояки, ҳозир республикадаги халқ назоратчилари сафи 260 минг кишидан ортиб кетди: Коммунистлар ва партиясизлар, ишчилар ва хизматчилар, колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари фан ва маданият арбоблари қўлни-қўлга бериб ишламоқдалар. Агар комитетимизнинг штатсиз бўлимлари сони 1046 га етганини инобатга олсак ва бу бўлимларга минг-минглаб инспекторлар жалб этилганлигини ўйласак бу жуда катта куч зиммамизга юкланган жуда мураккаб вазифаларни бажаришга қодир эканлиги аён кўриниб турибди.

Халқ контролининг роли, назорат ишининг муваффақияти бир гуруҳ одамларни жалб этиб вақти-вақти билан текширувлар ва рейдлар ўтказиб туришдагина эмас, биз ҳар бир ишлаб чиқариш бригадасида, цехда, устахонада, фермада ва ишлаб чиқариш участкасида ҳар бир сменада, образли айтганимизда, халқ контролининг ўткир кўзи бўлиши керак, халқ назоратчилари ҳамма жойда коллектив билан мустаҳкам алоқада бўлишлари, ишдаги озгина бўлса ҳам камчиликни назардан қочирмасликлари, олға қараб интилишимизга тўсиқлик қилаётган бирорта ҳам факт эътибордан четда қолмаслиги лозим. Халқ назоратчилари фойдаланилмаётган резервларни қидириб топишлари ва ҳамма масалаларни коллектив билан баҳамжиҳат ишга солишлари лозим.

Республикадаги халқ контроли органларининг фаолиятини яхшилаш борасидаги ишлар ҳамма жойда олиб борилди. Бу иш область, шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларининг бевосита раҳбарлиги ва ёрдамида амалга ошди.

Эндиликда биз республика халқ контроли органлари ўз вазифасини яхши ўтамоқда, деб асосли тарзда айта оламиз. Қўрилган тадбирлар туфайли бундан буён ҳам уларнинг янада актив ишлаши учун ҳамма шарт-шароитлар муҳайё этилди.

Кўриниб турибдики, контроль борган сари оммавий тус олмоқда. Улар бажараётган иш кўлами ҳам кенгайиб боряпти.

Халқ контроли органлари фаолиятида партия ва ҳукумат директиваларини совет, хўжалик ва бошқа ташкилотлар амалда қандай бажараётганлигини муттасил текшириб бориш, давлат планлари ва топшириқларининг бажарилишида ёрдам кўрсатиш асосий ўрин тутади. Халқ контроли комитети, группа ва постлари маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш резервларини ишга солишга ҳамда хўжасизлик ва исрофгарчиликка қарши курашга катта эътибор бермоқдалар. Меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини арзонлаштириш топшириқлари қандай бажарилаётганлигини синчковлик билан текширмоқдалар. Халқ назоратчилари деҳқоннинг меҳнати билан етиштирилган бир бошоқ дон ва бир мисқол пахта ҳам нобуд бўлмаслиги учун ўзларини сафарбар этилганмиз, деб ҳисоблайдилар.

Халқ контроли комитетлари ва группалари диққат марказида аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш масалалари, савдо муассасалари, умумий овқатланиш муассасалари иши, касалхоналар ҳамда бошқа муассасалар ва ташкилотлар иши ҳам турибди.

Халқ назоратчиларининг ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, резервлардан яхшироқ фойдаланиш, хўжасизликка ва бракка барҳам бериш борасидаги ишлари салмоғи ҳам ортиб бормоқда.

Ўтган йили комитетларимиз штатсиз инспекторлар, халқ контроли группа ва постлари ёрдамида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига оид кўпдан-кўп масалаларни қамраб олган 15 минг 500 та текширув ўтказдилар. 5535 текширув натижалари комитетларнинг мажлисларида қараб чиқилди. Бошқа анчагина текширувлар натижалари текшириш ўтказилган корхоналар, ташкилотлар, колхоз ва совхозларда муҳокама қилинди. Ўтган йили халқ кантроли комитетлари меҳнаткашлардан тушган 13 минг хат ва аризани текширдилар. 16 минг кишини қабул қилдилар. Бу ариза ва хатларнинг кўпчилигида давлат манфаатига оид масалалар кўтарилган, хўжасизлик ҳоллари ҳақида хабар берилган, камчиликлар кўрсатилган, резерв ва имкониятлардан фойдаланиш йўллари қайд этилган. Меҳнаткашларнинг хатлари ва шикоятлари юзасидан ўтказилган кўпгина текширувларнинг якунлари комитетларнинг йиғилишларида муҳокама қилинди.

— Халқ кантроли органлари муваффақиятининг манбалари нимада?

— Халқ контролининг кучи ва таъсирчанлиги манбаи партия раҳбарлигидадир. КПСС XXIII съезди резолюциясида уқтириб ўтилганидек партия ташкилотлари халқ контроли органлари фаолиятини йўналтириб турибдилар, уларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатмоқдалар.

Биз ҳамиша Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ёрдами ва раҳбарлигини сезиб турибмиз. Обкомлар, шаҳаркомлар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, халқ контроли органларининг ишига катта эътибор билан қарамоқдалар, конкрет ёрдам кўрсатмоқдалар, халқ назоратчиларининг ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқдалар. Халқ назоратчиларини ўзларининг энг яқин ёрдамчилари деб билмоқдалар.

Партия комитетлари халқ контроли комитетлари ва группаларининг фаолиятига оид масалаларни қараб чиқмоқдалар, уларнинг тажрибасини умумлаштирмоқдалар. Назоратчиларнинг фаолиятини хўжалик ва маданий қурилишнинг актуал вазифаларини бажаришга қаратмоқдалар, халқ контроли органларига партия раҳбарлигини кучайтириш тадбирларини белгиламоқдалар. Халқ контролига эътиборнинг ошганлигини шунда ҳам кўрса бўладики, яқинда бўлиб ўтган бошланғич партия ташкилотлари ҳисобот сайлов йиғилишларида халқ контроли группасининг раислари секретарларнинг ўринбосарлари, партия комитетларининг ва партия бюроларининг аъзолари қилиб сайланди. Шаҳар ва район комитетларининг раислари эса шаҳар ва район партия комитетлари бюросининг аъзоларидирлар.

Шу йилнинг февраль ва март ойларида халқ контроли группалари ва постлари меҳнаткашлар ҳузурида ҳисоб беради.

Бу ҳисоботлар ишимизда янгилик эмас, албатта. Группа ва постлар илгари ҳам меҳнаткашларни ўз ишлари, текширувлар натижаларидан бохабар қилган эдилар. Лекин гап шундаки, илгари бу ҳисоботлар онда-сонда ўтказилар, ҳамма группа ва постларни қамраб олмаган эди. Халқ контроли группа ва постларининг масъулиятини оширишга қаратилган бу тадбирга биз катта аҳамият бермоқдамиз. Бу ҳисоботлар ташкилий жиҳатдан яхши уюштирилиши ва ишчан ўтиши учун ҳамма тадбирларни кўрмоқ лозим. Зарур ҳолда группа ва постларни пешқадам, обрўли кишилар билан тўлдириш керак. Биз меҳнаткашлардан тушадиган таклифлар, мулоҳазалар ва маслаҳатлар контроль ишининг савиясини яна ҳам кўтаришга ёрдам беради, деб ўйлаймиз.

Биз партия ташкилотлари халқ контроли органларига ана шу муҳим кампанияни ўтказишда ҳар томонлама ёрдам берадилар деб ишонамиз.

— КПСС XXIV съездида қараб чиқиладиган беш йиллик план топшириқларини амалга оширишда халқ контроли органларининг роли катта бўлади. Халқ контроли органларининг асосий вазифаси нимадан иборат?

— Халқ контролининг ходимлари ва активлари ҳали олдимизда анчагина ҳал бўлмаган масалалар борлигини яхши биладилар. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида катта резервлар бор. Уларни топиш, ишга солиш керак. Аниқланаётган камчиликларни тезроқ бартараф этиш лозим, хўжасизликка ва давлат интизомининг бузилишига қарши катта ғайрат ва собит қадамлик билан курашавериш керак.

Фаолиятимиздаги энг асосий вазифа илгари бўлганидек ҳозир ҳам партия ташкилотларига қарорлар ва вазифаларни амалда бажарилишини текширишда доимий ёрдам беришдан иборатдир. Бу иш республика халқ хўжалиги ва маданиятини янада юксалтиришга қаратилган. Халқ назоратчиларининг кўп минг кишилик отряди ўз зиммасидаги вазифаларни шараф билан бажариш учун курашади.

Ҳозир халқ контроли органлари асосий диққат-эътибори КПСС XXIV съезди шарафига олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишига қаратилмоғи лозим. Шунга эришиш кераккки, ҳар бир саноат корхонаси, қурилиш, колхоз ва совхоз давлат планларини ва маҳсулот ишлаб чиқариш топшириқларини ўз вақтида бажарсин, меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширсин, меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитлари ҳамиша яхшиланиб борсин.

Халқ контроли мамлакатимизнинг тежамкор ва талабчан хўжайинларини тарбиялаш мактабидирки, улар камчиликларга, хўжасизликка ва исрофгарчиликка муросасиздирлар. Халқ назоратчиси учун халқ манфаатидан, давлат манфаатидан улуғ нарса йўқ.

МАШИНАНИНГ ҚАДРИ ШУМИ?

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

Қўшкўпир райони хўжаликларида кейинги даврда техниканинг сақланиши жиддий эътибор остига олинди. Халқ назоратчилари оммавий текширишлар ўтказиб, бу соҳадаги нуқсонларни очиб ташладилар. Текшириш якуни район партия комитети бюросида муҳокама қилинди.

Аммо, бир қанча колхозларнинг раҳбарлари хатолардан хулоса чиқариб олмаётирлар. Техниканинг сақланишида хўжасизликка йўл қўйилмоқда, механизмлар ремонти ёмон ташкил этилган.

Олтибой Қурбонов номли колхозда механизмлар очиқ майдонда қолдирилган. 15 та терим машинаси, кўрак териш ва чувиш машиналари, тирков асбоблари қаровсизликдан чанг босган ва занглай бошлаган. Колхоз раиси Р. Худоёров ва бош инженер К. Ражабов ўртоқлар техниканинг сақланиши устидан назорат ўрнатмаганлар.

Чапаев номли колхозда қишлоқ хўжалик машиналари қаровсиз аҳволда. Айниқса, плуг, сеялка, чизель ва бошқа асбоблар қор-ёмғир остида ётганлигини кўриб жонингиз ачийди. Буни колхоз раиси О. Матниёзов ҳам, инженер М. Раҳимов ҳам яхши билади. Лекин, парвойи-палак юришибди.

«Тошкент» колхозида ва бошқа айрим хўжаликларда сеялка, плуг ва кўсак чувиш машиналари колхозчиларнинг ҳовлилари олдида ва далада аянчли ҳолда сақланаётганлиги техникага хўжасизларча муносабат оқибатидир.

Деҳқоннинг оғирини енгил, меҳнатини унумли қилаётган техниканинг қадрига етиш ва уни кўз қорачиғидек сақлаш чоралари кўрилиши лозим.

С. ҲАЙИТБОЕВ,
Хоразм область халқ контроли комитети инспектори.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТЕХНИКАНИ АВАЙЛАБ АСРАНГ

Техника — хўжаликларнинг катта бойлиги. Колхоз ва совхозларга йил сайин тобора кўп машина-механизмлар етказиб берилмоқда. Улардан яхши фойдаланиш ва авайлаб асраш ҳар бир деҳқоннинг, ҳар бир мутахассис ва раҳбарнинг бурчидир.

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети 1970 йилнинг декабрь ойида мутахассислар ва халқ контроли активларини жалб этиб колхоз-совхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик ташкилотларида техниканинг қандай асралаётганини текширувдан ўтказди. Республикамиздаги кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари техникани авайлаб асрамоқдалар. Унинг бевақт ишдан чиқиб қолишига йўл қўйилмаяпти. Мисол учун, Фарғона районидаги Х. Турсунқулов номли колхозни олиб кўрайлик. Йиғим-терим ишлари тугагандан кейин колхоздаги мавжуд техника хўжаликнинг машина сақланадиган ҳовлисига келтириб қўйилди. Машиналар гуруҳларга бўлиниб жойлаштирилди, тозаланди, мойланди. Резина ғилдиракли машиналарга тагликлар қўйилди. Мураккаб қишлоқ хўжалик машиналарининг ҳаммаси акт билан топширилди. Калинин районидаги Куйбишев номли колхозда ва Пайариқ районидаги Ленин номли, «Москва», «Коммунизм» колхозларида ҳам техникани кўз қорачиғидай асраб, техника қоидаларига қаттиқ риоя қилмоқдалар. Бундай колхоз ва совхозларни яна санайвериш мумкин эди.

Лекин текширув шуни кўрсатдики, республикамизнинг анчагина хўжаликларида қишлоқ хўжалик техникаси техникавий шартларга қаттиқ риоя қилиниб асралаётгани йўқ.

Термиз районидаги хўжаликларда 97 пахта териш машинаси, 8 ғалла комбайни, 40 та кўрак йиғиш машинаси ва 37 та кўрак чувиш машинаси техника асраладиган жойга олиб келинмаган. Поп районидаги Найман совхозида ҳам пахта териш машиналари, кўрак йиғувчи машиналар, кўрак чувиш агрегатлари бригадаларнинг далаларида қолиб кетган. Сеялкалар эса механизаторларнинг ҳовлисида занг босиб ётибди. Қамаши районидаги колхоз ва совхозларда ҳам аҳвол бундан бешбаттар. Пахта териш машиналари, дон комбайнлари, ғалла сеялкалари ва бўлак техника далада ва механизаторларнинг ҳовлисида ётган экан. Қўшкўпир районидаги Киров номли, Фарғона область Киров районидаги «Москва» колхозларида, Қўнғирот районидаги Свердлов номли совхозда, Нукус районидаги Жданов номли совхозда ҳам техника далада қолиб кетгани, механизаторларнинг уйида қалашиб тургани ва очиқ ҳавода қор-ёмғир остида ётганлиги аниқланди.

Сирдарё областидаги хўжаликлар текширилганида шу нарса аниқландики фақат машина-механизмларнинг учдан биригина махсус айвонларда асралмоқда. Асфальт ётқизилган майдончалар эҳтиёжнинг бешдан бирини ҳам қопламайди.

Қишлоқ хўжалик техникасини ёмон сақлаш оқибатида тракторлар, пахта териш машиналари қисмларини ажратиб олиш ва уларни муддатидан илгари «яроқсиз» деб топиш ҳоллари рўй бермоқда. Масалан, Гулистон районидаги «Ленинский путь» колхозида иккита пахта териш машинаси, битта кўрак йиғиш машинаси, уч трактор прицепи ва бир пахта сеялкаси қисмларга бўлиб ташланган. Нукус районидаги «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхозида эса иккита дон комбайни муддатидан илгари ишдан чиқариб юборилган. Конимех районидаги «Гигант» совхозида ҳам 12 пахта териш машинасининг қисмлари олиниб бошқа машиналарнинг ремонтига ноўрин ишлатиб юборилган.

Текширув ўтказилганида 956 машина мавридидан бурун қисмларга ажратиб юборилгани ва 172 машина хизматини ўтаб бўлмасидан яроқсиз деб топилгани аниқланди. Қисмларга ажратиб юбориш ҳоллари Сирдарё, Бухоро ва Сурхондарё областларида айниқса кўп учради. Юқоридаги айтиб ўтилган камчиликларнинг содир бўлишига шу нарса сабаб бўлмоқдаки, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва унинг жойлардаги органлари техникани асрашдек муҳим масалага етарли эътибор бермаётирлар.

Халқ контроли комитетлари ва группалари текширув чоғида аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун тадбирлар кўрдилар. Кўпгина хўжаликларда техникани асрашда зарур тартиб ўрнатилди.

Техника қандай асралаётганини текширувдан ўтказиш давом этмоқда.

М. МИРҚОСИМОВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири.

РАССОМ БЛОКНОТИДАН

Рассом М. Л. Воробейчиков қишлоқ хўжалик техникасини асраш ва сақлашдаги камчиликларни қуйидаги карикатураларда акс эттирди. У чапдаги суратга «Дўппи тор келганда», ўнгдагисига эса «Кеп қолинг, эҳтиёт қисмларга!» деб сарлавҳа қўйибди.

УМРИ ЎТАЁТГАН УСКУНАЛАР

Республика халқ контроли комитетига Андижон машинасозлик заводи хусусида устма-уст шикоятлар кела бошлади. Бу корхона қуйилмаларни буюртмачиларга вақтида етказиб бермаяпти. Гап шу ҳақда бормоқда. Шикоятларни ўрганиш натижаси шуни кўрсатдики, корхона директори А. Аникин, бош инженер Г. Новак, бош металлург Э. Шик ўртоқлар мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишда партия ва ҳукумат кўрсатмаларини адо этишга бефарқ муносабатда бўлмоқдалар.

Улар заводда қуйилмалар тайёрлаб чиқарадиган ва бошқа маҳсулотлар ишлаб бериши зарур бўлган қувватлардан самарали фойдаланиш тадбирларини кўрмаётирлар. Оқибатда бу корхона бир неча йиллар мобайнида кооператив йўл билан тарқалиши лозим бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқариш топшириқларини мунтазам бажармай келмоқда. Кейинги икки йилда буюртмачиларга 7 минг тоннадан ортиқроқ қуйилма кам етказиб берилган. Бу, буюртмачилар эҳтиёжининг 50 процентдан кўпроғини ташкил қилади. Буюртмалар вақтида адо этилмагани учун завод ўтган йилнинг ўзида 55 минг сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

Тошкент экскаватор, «Андижанирмаш», Андижондаги «Коммунар» заводлари, Кентау, Калинин, Жамбул, Кострома экскаватор заводлари андижонлик машинасозлардан қуйилмаларни ҳамиша кеч ва кам оладилар. Шу сабабли бу корхоналар маҳсулотларини истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб беролмаётирлар. Экскаваторлар, пахта тозалаш ускуналарининг етарли миқдорда тайёрлаб чиқарилишини кетга сурмоқда. Воронеж областидаги, Краснодар ўлкасидаги, Узоқ Шарқдаги, Белоруссиядаги халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган муҳим объектларнинг қуриб битказилиши ҳамда реконструкциялашни орқага суриб юборяпти.

Кооперация йўли билан тайёрланадиган қуйилмалар бўйича топшириқлар бажарилмаслигининг сабаблари бор. Бу ҳаммадан аввал корхонада меҳнатни ташкил қилишнинг ёмон йўлга қўйилганлигидир. Шунингдек, машинасозлик заводида ишлаб чиқариш ва технология интизомига тўла амал қилинмаётир. Қуюв цехларидаги технология ускуналаридан унумли фойдаланилаётгани йўқ. Бу цехларда меҳнат интизоми ҳам бўш. Иш вақтининг бир қисми прогуллар ҳисобига бекор ўтмоқда. Маъмуриятнинг рухсати билан ишга кам келадиган ишчилар ҳам оз эмас.

Сменалар орасида иш вақтининг бекор ўтиши ҳам ускуналардан фойдаланиш коэффициентини пасайтириб юбормоқда. Ускуналарнинг бекор туриши ҳамда бошқа ташкилий сабаблар туфайли 1970 йилнинг ўзида иш вақтининг сменалараро зое кетиши 4 минг киши-соатига тўғри келди. Ўртача иш ҳақининг ўсиши меҳнат унумдорлиги суръатларидан баландроқ. Ҳар бир ишчи ҳисобига бажариладиган юмуш йил сайин камайиб боряпти.

Қуюв ускуналарини сақлашга кам эътибор қилинади. Улар тозаланмайди, вақтида тартибга келтириб қўйилмайди, жорий ремонт белгиланган муддатларда ўтказилмайди. Бош механик ихтиёридаги хизматчилар ускуналарнинг ўз вақтида ва сифатли ремонт қилинишини таъминламаяптилар. Ўрта ва капитал ремонт ишлари плани ҳам бажарилмай қолмоқда. Шунинг натижасида ускуналар бот-бот ишдан чиқиб туради. Пўлат қуюв печларининг доимо соз ишлашига эришилмаётир. Шунга қарамасдан завод раҳбарлари ремонт бригадаларини ремонтга алоқаси бўлмаган ишлар билан кўп банд қилиб қўймоқдалар.

Қуюв цехларида технология жараёнларига хилоф кўпгина фактлар аниқланди. Қолиплаш бўлимида техникавий шартлардан четга чиқиш ҳоллари тез-тез учраб туради. Конвейер тозаланмасдан туриб унга хомашё жойлаштирилади. Бу эса бракка сабабчи бўлмоқда. Модель хўжалигидаги ишлар ҳам қониқарсиз аҳволда. Буларнинг ҳаммаси сифати паст қуйилмалар ишлаб чиқарилишига олиб келяпти.

Бундай маҳсулотлар туфайли нобудгарчиликлар кўпаймоқда. Сифатсиз қуйилмалар тайёрланаётганлигининг айбдорлари бор. Завод техника хизмати ходимлари масъулиятни тўла ҳис қилмайдилар. Улар маҳсулот сифати устидан назорат ўрнатмаганлар, бу ишларда аниқ ҳисоб-китоб йўлга қўйилмаган.

Бош металлург ва унинг қарамоғидаги ходимлар қуюв ишлаб чиқаришидаги камчиликларни аниқлаш, уларни бартараф этиш юзасидан доимий иш олиб бормайдилар, қуйилмаларнинг сифатини яхшилаш, резервларни топиб ишга солиш, брак маҳсулотларни камайтириш ҳақида қайғурмайдилар. Бўлимда қуйилмаларнинг турлари бўйича аниқ ҳисоб-китоб ва уларнинг таҳлили йўқ. Техника ҳужжатларининг сифати талабга жавоб бермайди.

Қуйилма тайёрлаб чиқарадиган янги қувватларни ишга туширишга завод раҳбарлари ҳам, 162- қурилиш тресги 1- бинокорлик бошқармаси раҳбарлари ҳам астойдил бош қотиришмаяпти. Қуюв цехлари қурилиши ва уни реконструкциялаш 1962 йилдаёқ бошланган эди. Афсуски, бу ишлар ҳалигача тугалланмаган. Янги қувватларни фойдаланишга топшириш ҳақидаги ҳукумат кўрсатмалари мудом бажарилмай келмоқда. Реконструкциялашга ажратилган маблағлар тўла ўзлаштирилмаётир. 1969 йилда фойдаланишга топширилиши белгиланган чўян қуйилмалари участкаси шу чоққача ишга тушгани йўқ. План бўйича 1971 йил 1 январигача реконструкциялаш йўли билан корхонада минглаб тонна қуйилмалар ишлаб чиқарувчи қувватлар фойдаланишга топширилиши кўзда тутилганди. Бироқ амалда бунга эришилмади.

Корхонага келтирилган янги ускуналарнинг ҳолига вой. 1963 — 1965 йиллар мобайнида заводга юз минглаб сўм турадиган технология ускуналари олинганди. Бу ускуналарнинг умри ҳозир бекор ўтмоқда. Уларнинг бир қисми эса эскириб бўлди.

Завод фаолиятидаги шу масалалар Андижон область халқ контроли комитети йиғилишида кўриб чиқилди. Ўйлаймизки, корхона раҳбарлари комитет йиғилишида айтилган фикр ва мулоҳазалардан тегишли хулоса чиқариб оладилар, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилайдилар ва янги қувватларни ишга туширишда бурилиш ясайдилар.

Н. АНДРЮШКОВ,
Андижон область халқ контроли комитетининг инспектори.

Ю. МИХАЙЛОВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг инспектори.

ҒАМХЎРЛИК НАМУНАСИ

Ўзбекистоннинг 1971 йилги давлат социал страхование бюджети тасдиқланди. ЎзТАГ мухбири республика Касаба союзлари советининг секретари М. И. Йўлдошевага мурожаат қилиб, янги бюджет тўғрисидаги бир неча саволга жавоб қайтаришни сўради.

— Бултур социал страхованиега ажратилган маблағлардан қандай фойдаланилди?

— Ўтган йили социал страхование мақсадлари учун 1969 йилдагига нисбатан 17 миллион сўм кўп пул сарфланди. Нафақа ва пенсия учун қилинган сарфлар бюджетнинг энг салмоқли қисмини ташкил этди. Нафақа ва пенсия учун қарийб 165 миллион сўм сарфланди. Санаторий-курортларда даволанишга маблағ ажратиш кўпайди. Социалистик мусобақа ғолибларини рағбатлантириш мақсадида шифохоналарга ва туристик саёҳатларга юзлаб йўлланмалар берилди. Айрим ишлаб чиқариш пешқадамларига ўзларининг отпускаларини чет мамлакатларда туристик саёҳатларда имтиёзли шароитларда ўтказиш имкони берилди. Дам олиш уйларига ота-оналари билан биргаликда борадиган 7 ёшдан 15 ёшгача бўлган болалар учун социал страхование маблағлари ҳисобидан йўлланма беришнинг янги тартиби жорий этилди.

— Социал страхованиенинг янги бюджети тўғрисида, унинг хусусиятлари тўғрисида сўзлаб берсангиз.

— Даставвал шуни айтиш керакки, бу йилги бюджет бултургидан 14 процент кўпайиб, 226 миллион 775 минг сўмга етди. Бюджетнинг айрим моддалари харажатлари янада кўпаяверади. Меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлиги, ҳомиладорлиги ва туққанлиги учун тўланадиган нафақани 28 миллион сўм кўпайтириш кўзда тутилади. Бу, асосан, иш ҳақи ўсганлигининг ва нафақалар миқдори ортганлигининг натижасидир.

Санаторий-курортларда даволанишга, меҳнаткашлар ва уларнинг болалари дам олишига бюджетдан ажратиладиган ҳаражатлар ортади. Ана шу мақсадлар учун бултургига нисбатан 15 процент кўп маблағ ажратилган. Касаба союзлари имтиёзли ва бепул йўлланмалар билан бу йил турли шифохоналарда даволаниш ва дам олишга, студентлар ва альпинистларнинг лагерларига қарийб икки юз минг кишини ёки 1970 йилга нисбатан 25 минг кўп кишини юборади. Бу йил санаторий-профилакторий ишларига анчагина маблағлар ажратилади.

— Колхозчиларнинг социал страхованиесини амалга ошириш соҳасида қандай қадамлар қўйилди, яқин вақт ичидаги истиқболлар қандай бўлади?

— Ўтган йил апрель ойидан бошлаб колхозчиларнинг социал страхованиеси жорий этилиши муносабати билан Ўзбекистон Касаба союзлари советининг, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов ишчилари ҳамда ходимлари касаба союзлари республика ва область комитетларининг куч-ғайрати асосан қишлоқ меҳнаткашларининг моддий аҳволини яхшилашда янги имкониятлардан кенгроқ фойдаланишга қаратилди.

Колхозчилар социал страхованиесининг марказлашган фонди сметаси янги йилда республика бўйича 23 миллион 610 минг сўм миқдорида тасдиқланди. Колхозчилар касалликлари учун биринчи марта бюллетень ола бошладилар. Бунинг учун социал страхованиенинг ярмидан кўпроқ маблағи ажратилади. Санаторийларда даволанишга, колхозчилар ва уларнинг фарзандлари дам олишини ташкил этишга анчагина маблағ ажратиш кўзда тутилади.

— Меҳнаткашларни соғломлаштиришда социал страхованиенинг янги бюджети маблағларидан ғоят самарали фойдаланиш учун қандай тадбирларни кўриш керак?

— Даставвал республика касаба союзларининг барча советлари ва комитетлари меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада ошириш манфаатларини кўзда тутиб, ана шу катта маблағларни иложи борича самаралироқ сарфлашлари керак. Касаба союзлари ишлаб чиқаришдаги шароитни соғломлаштириш тўғрисида янада кўпроқ меҳрибонлик қилишлари, корхоналарда юксак санитария маданияти учун жамоатчилар ҳаракатига бошчилик қилишлари керак. Бу — касалликларни янада камайтиришга ёрдам беради. Шунингдек заводлар ва фабрикаларга яқин бўлган жойларда маҳаллий дам олиш базаларини вужудга келтириш соҳасидаги ташаббусни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш, профилакторий шохобчаларини кенгайтириш, қишлоқ шифохоналари қуриш учун колхозлар ва совхозларнинг маблағларини кооперативлаштириш зарур.

Социал страхование соҳасидаги ҳамма ишга кенг жамоатчиликни, касаба союз активларини жалб этиш керак.

САМАРҚАНД районидаги «Москва» колхозининг 2,5 гектарини ўз ичига олган теплицаларида помидор, бодринг, кўкпиёз ёздагидек пишиб турибди. Хўжалик ўтган йили ана шу усул билан сабзавот етиштириб, 300 минг сўмлик даромад қилган эди. Бу йил эса 330 минг сўмлик даромад олмоқчи. Бунда колхоз миришкор деҳқонларининг ҳиссаси бор. Суратларда: (юқоридан) ана шу теплицаларда эл дастурхони учун сабзавот етиштириб бераётган меҳнатсеварлардан Саломат Исоқова ва Додор Бобомуродова тасвирланган.

Э. Суяров фотолари.

РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИНИ ВАРАҚЛАГАНДА...

БЕШ ЙИЛЛИК САРҲИСОБИ

«Коммунизм» колхози деҳқонлари КПСС XXIII съезди ва партия Марказий Комитети Пленумлари қарорларини бажара бориб, хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма соҳаларида катта ютуқларни қўлга киритдилар. Партия XXIII съездидан буён ўтган беш йил хўжалик учун самарали из қолдирган йиллар бўлди. Фарғона область Қува район газетаси — **«Ленин байроғи»** ўзининг қўш саҳифасини мана шу хўжаликнинг съезддан-съездгача босиб ўтган йўлини ҳикоя қилиб беришга бағишлади. Беш йил мобайнида колхоз аъзолари давлатга салкам 29 минг тонна пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берди. 1966 йили колхознинг даромади 3 миллион сўм атрофида бўлса, беш йилликнинг охирига бориб бу рақам бир ярим баравар ошди. Шу давр ичида колхозчиларнинг ҳар иш кунига оладиган ҳақи 3,2 сўмдан 5 сўмга етди. Чорвачилик рентабел соҳага айланди.

Хўжалик даромади ошиб бораётгани туфайли колхозчилар оладиган иш ҳақи ҳам қут-баракали бўляпти. Бундан беш йил олдин ҳар бир колхозчининг ўртача йиллик иш ҳақи 750 сўм бўлган бўлса, бултур бу рақам 1200 сўмга тўғри келди. Колхозчиларга бериладиган қўшимча ҳақ 469 минг сўмни ташкил этди. Хўжалик аъзолари янги беш йилликнинг дастлабки йили учун юксак социалистик мажбуриятлар олиб, партия XXIV съездини муносиб совғалар билан кутиб олишаётир.

ЖУМБОҚ ЖУМЛАЛАР

«Ленин йўли» газетаси Езёвон чўлининг азаматлари, тош устида гул ундираётган миришкор пахтакорлар ҳаётини, турмуши ва ўйларини, район меҳнат аҳлининг янги беш йиллик дастлабки йилида амалга ошираётган ишларини ёритишга даъват этилгэн. Редакция коллективи бу вазифани бажаришга астойдил интилаётганлиги шак-шубҳасиздир. Лекин газетанинг ҳар бир сонини ўқимишли, саводли қилиб чиқариш масъулиятини ҳам унутмаслик керак. Газета ходимлари худди шу бурчни унутиб қўйишганга ўхшайди. Газетанинг 16 январь сонини қўлга олган киши шундай хулосага келмай иложи йўқ. Газетанинг биринчи бетида **«Машъаллар билан суҳбат»** рубрикаси остида «Оқ олтин» колхозининг чўпони Охунжон Тойлоқовнинг мақоласи берилган. Ҳар юз бош совлиқдан 115 тадан қўзи олишга аҳд қилган чўпонга баракалла! Лекин бу мақолани ишлаган редакция ходимларига саволимиз бор:

— Қани айтингчи, қуйидаги жумбоқ жумлаларни қандай тушунса бўлади: **«Қўрамизда каттаю-кичик бўлиб, 500 бошга яқин қўй бор. Шундан 270 боши қиш туғма (?) қилиб урчитилган совлиқлардир. Бизда қўйлар ҳар йили қишда қўзилайди. Бунинг афзаллиги катқўзиладп (?). Қўзиларнинг ҳамдик (?) февраль ойида сов-ни яйловга ҳайдагунга қадар катта бўлиб, бемалол йўлга кириб қолади... Февраль ойида совлиқлар қизғин қўзилай бошлайди... Она совлиқларга қўшимча ем-хашак ва қўзиларга сут бериб турибмиз».**

Табиийки, бу мақолани ўқиб, унинг автори ҳам тушунолмаган бўлса керак.

МУЛЛАНИНГ «КАРОМАТИ» ВА ЖУРНАЛИСТ ФАРОСАТИ

Хонадонимизга ҳар тонг хушхабар, янгилик олиб келадиган ҳар бир газетани орзиқиб кутамиз. Ундаги бадиий пишиқ, равон тил билан ёзилган очерк, лавҳа, мақола ва хабарларни ўқиганимизда руҳимиз янада тетиклашиб кетади. Аммо газета саҳифаларида соқов жумлаларни ўқиганингда ранжимай иложинг йўқ.

Хатирчи район газетаси **«Янги ҳаёт»** нинг ихлосмандларидан бири Х. Бозоров шундай деб ёзиб юборибди. Газетхон даъвосини асослаш учун газетанинг кейинги ҳафтада чиққан сонларини ҳам қўшиб юборибди. Ачинганича бор экан. Газетанинг 14 январь сонида чиққан **«Кишиларга медицина хизматини яхшилайлик»** сарлавҳали бош мақоласини ўқибоқ бунга ишонч ҳосил қилдик. Аввало, у бош мақолага ўхшамайди. Ахир, бош мақола газетанинг байроғи, шу куннинг энг муҳим вазифаларини кўрсатиб бериши керак-ку! Бу билан мавзу тўғри танланмаган, демоқчи эмасмиз. Масаланинг талқин қилиниши бош мақолага хос эмас, демоқчимиз. Уч-тўрт ижобий факт ва шунча салбий мисол келтириш билан бош мақола ёзилиб қўяқолмайди-ку. Бош мақоладаги: **«Айрим ҳолда енгил касалликларни шу жойнинг ўзида даволаш имконияти бўлган ҳолда, беморлар қўлнга узундан-узоқ қоғозга битилган йўлланма билан беморларни кўча-кўйда сарсон бўлиб юрадилар»** деган мижғов жумлаларни ким тушунаркин? Айниқса, қуйидаги жумлаларни ўқиган кишининг энсаси қотмай иложи йўқ: **«Шу йилги қиш анча ўзгарувчан келди. Бугун қор ёққан бўлса, эртага қуёш чиқиб ёкимсиз шамол юзага келади. Шу учун кишилар ўртасида ҳар хил юқумли касалликлар пайдо бўлиши мумкин».** Ажабо, қачондан бери қуёш чиқса ёкимсиз шамол келади? Қачондан бери шамол бўлса юқумли касалликлар пайдо бўлади?

Бу учун нима қилмоқ керак? — деган жуда мураккаб саволни ўртага ташлайди бош мақола автори. Бунга ўзи шундай жавоб беради: **«Медицина ходимлари туну-кун (?) кишилар ўртасида бўлиши, касалликларни келиб чиқмаслик ва борини йўқотиш учун суҳбат ҳамда лекциялар уюштириши керак».**

Газетанинг 16 январь сонида берилган фельетон ўрнидаги **«Исомиддин нега виждонини ютди?»** сарлавҳали материални ўқиганда мақола қаҳрамонининг «дуо»сисиз ҳам ҳар қандай кишининг боши айланиши турган гап. Мақолада на стилистик, на имловий қоидаларга риоя қилинган. Мақола қаҳрамони бундай дейди: **«Мени... биргалашиб жиноятимни очдиларинг. Сенларни кўраман. Қўл кучи ишлатмасамда, уларни дуо қилдириб, бирини шал, бирини кўр қилганим бўлсин».** Автор А. Бахтиёр бунга қўшимча қилиб дейди: **ҳақиқатдан ҳам шундай қилди.** Автор ку мулланинг илоҳий кучига ишонибди. Лекин газетхонни ишонтириб бўлмас.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» КОНКУРСИГА

ҚУЁШ ЗАРРАСИ

ОЧЕРК

Бугун Лайлакхонада одатдаги тўй. Тўсилган арқонларни пул билан, қийиқча, ясама ёлвориш билан узиб, қиз узатиб келган аёллар остонада ҳийла маҳтал бўлиб қолди. Улар бир табаррук онани интизор кутишяпти. Токи она келиб, қўша қаринглар демагунча, тўй росмана бошланмайди. Онанинг исми — Ойшахон ая. Бутун бир қишлоқнинг онаси. Кўприк дарёнинг икки қирғоғини туташтиргандай, тўқсон ялпиз исини тотган она умрининг бир учи у замонга, бир учи бу давронга уланади. Елкаларига янги ёққан қордек оппоқ рўмолини ташлаган она икки кўнгил умидларига оқ йўл тилайди. Тўймисан тўй бошланади. Она пешайвоннинг стунига суяниб, қўлини иягига тираб, гулхан ёнидан келаётган қўшиққа қулоқ солади, секингина хўрсинади.

Ойшахон ая ғира-шира эслайди. Хотин-халаж уни чарларга олиб келишганда онаси билан йиғлаб кўришди. Ошхонада она сўради:

— Файзиматхон ёқдими?

— Боринг-е, — қиз узун енги билан юзини беркитди.

— Мендан дардингни яширма, қизим.

— Камбағалгина демасангиз, ёмонмаслар.

— Шукур қил, қизим. Бобиршохнинг ўғиллари Хумоюн Ақиқа бегим деган хонимга кўнгил қўйиб, ўзларига ожизаликка сўраганларида қиз нима деган экан дегин: «Мен қўл узатсам, қўлим этагига етмайдиган шохга эмас, бўйнига тушадиган камбағалга тегаман» деган экан.

— Қўйинг-е.

— Йўқ, бу гапнинг мағзини чақ. Қари чолнинг кичкина хотини бўлиб, каттасига ўсма сиқиб беришдан худо асрасин. Иннайкейин, кўпам камбағал эмас. Оти бор, сигири бор. Сўққа бошидан бўлак ҳеч вақоси йўқ ғирт камбағал бўлганда додингни кимга айтардинг. Тўғри, Ойшахон аянинг бахти бор экан. Аммо, бу бахт тақдирнинг, тарихнинг қозонида қайнай-қайнай заранг мошдай аранг очилди. Кеч очилди. Бахтининг бир қаноти жуда-жуда эрта синди.

1933 йил Ойшахон ҳовлиларидаги бир туп ўрикнинг шохини эгиб, сув бойлаган ғўрасини энди оғзига солмоқчи эдики, ҳужрадан Файзиматнинг дардли овози эшитилди. Бир-бирига мўлтираган уч бола ота бошига чўкди.

— Умрим семиз қўйнинг умридек экан. Ҳали болалар кетмон ушлаб, гурсиллатиб ер чопиш у ёқда турсин, теша билан ўтин ёролмайди-я, сенга қийин бўлади-да.— Она рўмолининг учи билан кўзини артди. — Ҳай майли, чумолидан тортиб чуғурчуққача донини топиб ейди. Булар одам боласику. — Ота сўзининг уёғини айтолмади. Уч бола онанинг этагига ёпишиб, стунга суялиб қолди. Ер чархпалакдай айланарди. Файзимат охирги йўлга кузатилганда она бир йиғлади.

Ҳар қалай, колхоз жонларига оро кирди. Нуъмонжон аскарликка чақирилганда яна бир йиғлади. Ҳали кўзининг ёши қуримай Каримжонга повестка келганда чидай олмади. Кейин кўникди.

Ҳар бир колхознинг бешигини тебратган, сув келса симириб, тош келса кемириб, елкасида кўтариб катта қилган, биринчи кетмон урган, биринчи сув келтирган, биринчи булоқ очган кишилари бор. Ҳасан Соҳибий, Ўринбой Азимов, ака-ука Мамасодиқ ва Набижон Нишоновлар. Каримжон аканинг онаси Ойшахон ая ҳам шуларнинг бири. Онанинг ёши тўқсонда. Колхознинг ёши қирқ иккида. 1929 йилда туғилган. Давлати — уч коммунист ўғли, уч ирмоқнинг бошида. Нуъмонжон — Бағдод район прокурори, Каримжон — раис. Абдураҳим — мактабда. Колхоз чинордек илдиз отди. Ўтда куймади, сувда чўкмади. Тўғри, авваллари қоқилди. Лекин йиқилмади.

Колхозни икки марта йиқитишга уриниб кўрдилар. Биринчиси — тузилганда. Ўша кезларда рақибларнинг қўлидаги қурол — иғво, еридан айрилган зулукларнинг йиғиси, нари борса таслим бўлган босмачиларнинг ҳали тортиб олинмаган бир-икки милтиғи эди.

Улар иккита пахта заводи, бир мактабга ўт қўйдилар. Жамоанинг биринчи раиси Ўринбой Амин, Холмат Тиллабоев, Иноят Болтабоев, Йўлдош Ҳайдаровларни ваҳшиёна ўлдирдилар.

Иккинчи марта қулатмоқчи бўлганнинг қўлида — тирноғигача қуролланган дивизиялар, самолёт, танк-ажалнинг уруғлари, оламдаги ваҳиманинг уяси, энг даҳшатлиси—дунё-дунё бўлиб ҳали одамболаси кўрмаган, ҳатто дўзаҳ ҳақидаги уйдирмаларни чиқарганларнинг ҳам хаёлига келмаган ваҳшийлик бор эди. Душман—жаҳондаги энг босқинчи, энг йиртқич фашизм эди. У бир оёғи билан Европани топтаб куч тўплаб, иккинчи оёғини чок-чокидан сўкилиб кетишини ўйламай кўзимиз қорасидек азиз тупроққа қадам қўйганда, заминга зилзила тушди. Ҳамма чўчиб уйғонди-ю, ўзини ўнглаб олди. Ана ўша даҳшатли зилзиланинг тебранишлари олис чўлларга етиб келганда, колхоз ўн бир ёшда эди.

Ойшахон ая уруш бошланганини пилла топшириб келаётганда эшитди. Эшитди-ю, бутун вужудига игна санчилгандек бўлди. Чўлликларга айтсинми, айтмасинми. Айтса тили куяди, айтмаса дили.

Сал наридаги ғарамда бир йигит машоқ тераётган қизга қуш қараш қилиб қўярди. Нон ушатилган. Наҳотки қизнинг уйига сурнай келгунча йигитнинг қўлига повестка тегади. Каллакланган толга илинган беланчакдаги бола талпиниб, кўзларига тушаётган олачалпоқ нурни ушламоқчи бўлади. Наҳотки, ҳали унинг ота деб тили чиқмай, отаси шинел кияди. Ер васлига тўймаган йигитнинг ҳоли нима кечади?

Ошпаз хотин-чи? Битта-ю битта болам деб қуш тинса тинади, у тинмайди. Йўқ айтмайди. Вақтинча бўлса ҳам чўлдек бағри кенг бу одамларнинг ширин хотираларини ҳуркитилган тушдай йўқотгуси келмади. Аммо, унинг назарида еру-осмон сертўлқин дарёдаги чархпалакдак айланарди. Унинг уч ўғли бор. Халлослаб келган почтальон онанинг дардини очгандай бўлди. Одамлар уни ўраб олишди:

— Оламда нима гап?

Почтальон ўзини тутолмай йиғлаб юборди.

— Бошландими?

— Ҳа, одамлар жаҳонни қамраб келаётган фашизмнинг тиш суқишини биларди.

— Сўзида турмабди-да, номард, — муштлар тугилди. Аёлларнинг қўли қалтираб ўрамоқчи бўлган рўмоллари сирғалиб елкаларига, кейин ерга тушди. Беланчакдаги болаларига таталаб ёпишдилар. Кўлмаклар бетидаги қамишларнинг шитирлаши, қурбақаларнинг бозори кулоқларига жуда хунук эшитиларди. Гармсел туриб нафаслари бўғилаётганга ўхшарди. Ярим палла тарвуздек қуёш уфққа чўкди.

Алламаҳалгача хонадонлардан ташвишли овозлар эшитилиб турди:

— Уйланмасам бўларкан. Ҳали чилламиз чиқмаганди-я. Ҳолинг нима кечади.

— Ўкинманг. Қўлимда куч бор, кетмон билан бир амаллаб чумчуқдек қорнимни тўйғазарман.

— Онам-чи? Онам. Қурт ҳам тутолмайдиган бўлиб қолган.

— Мен бор-ку. Бир қадам ҳам нари силжитмайман.

— Энди...

— Нима энди, — аёлнинг эркаланганлиги билиниб турарди.

— Ўғил бўлса, Ғолиб қўй, қиз бўлса Ғалаба...

Кимдир қамиш ёқиб, дардли куйларди:

Йўлларингда кўзим қолди
Айтолмаган сўзим қолди.

Уруш унинг муҳаббатини бўғзида қолдирганди. Серташвиш тонг отди.

Ҳар ҳафтада бир кетмонни ўзгаргирадиган алпомиш йигитлар бирин-кетин фронтга жўнадилар. Қишлоқ борган сари ҳувиллаб қолаётганга ўхшарди. Шу колхознинг ўзидан 481 киши фронтга кетди. Айниқса, тобутсиз аза очилганда, Ойшахон аянинг юраги сиқилган анорнинг пўчоғидек бўлиб қоларди.

Нуъмонжон билан Каримнинг ҳоли нима кечдийкин? Ора-чора эчкининг йўталидай хатлар келиб қоларди...

Ойшахон ая ҳам ғалабани яқинлаштириш учун курашди. Ҳуснини пахтага кўчирди, момиқ қўллари тимдаланиб кўсак чувиди, эгилиб хирмон-хирмон пахта терди. Омади бор экан, икки ўғлининг етти мучаси соғ қайтди. Ҳозир онанинг невара-чевараси қирқ иккидан ошди.

Қуёшнинг нурини бир заррасисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳар зарранинг ўз юмуши. Ойшахон аялар ўзи эккан пахтасидай кўнгли оқ, атласдай сержило, ипакдек мулойим, чўлларидек бағри кенг, сувидек сероб, тоғидек мағрур ўзбекнинг бир заррасимасми!

Бир оғиз сўз онанинг тўнғичи ҳақида.

Нуъмонжон Файзиматов ўттиз йилдирки, прокуратура органларида ишлайди. У қонунчиликни қаттиқ туриб ҳимоя қилганлиги учун 30 марта раҳматнома олган. Еттитаси шахсан СССР бош прокурори Р. Руденко томонидан берилган.

Кенжаси Абдураҳим Файзиматов — муаллим. Стажи — 21 йил. Абдураҳим мисолида муаллим булоққа ўхшайди,

Булоққа тикилиб қарасанг, туянинг кўзидан оқаётган ёшдай милтирайди-ю, бир дўппи сув олсангиз тугаб қоладиганга ўхшайди. Аслида ана шу булоқнинг карвонларни суғоришга қурби етади. Аммо, булоқ ўша-ўша милтирайверади. Муаллим ҳам шунақа. Юзаки қарасангиз ўша мактаб, ўша дарс, ўша ҳарф. Аммо буларнинг ҳаммаси юзлаб кишиларни сўқмоқлардан катта йўлга олиб чиқади. А. Файзиматовнинг 1563 шогирди бор.

«Бир соатлик яхши дарс — бир асар» (В. И. Ленин) экан.

У 21840 соат дарс берди.

Икки оғиз ўртанчаси ҳақида:

Бу воқеа 1959 йилда, деҳқонлар жўжани кузда санайдиган кезларда юз берганди. Кўпни кўрган қариялар, активлар дўппини ерга қўйиб, ўйланиб қолишди:

— Энди ким раис бўларкан?

— Мўлжалдаги одамлардан ҳеч қайсиси рози бўлмаяпти.

— Сиз чопқир отдан тушиб касал тойга минмайсиз-а?! Улар ҳам шунақа. Ночор колхозга келишга кимнинг тоби бор?

— Маҳмаданалик қилма. Каримжонни сўраймиз. Ҳар ҳолда сўфи қулоғига азонни шу ерларда айтган. Қатиқ тўкилса юқи қолади, деганларидай, колхозда нима иш бўлса ҳаммасини бир-бир кўрган... Звеновойлигида 52 центнердан ҳосил олдими? Олди. Комсорг бўлган-а? Бўлган. Партком бўлган-а? Бўлган.

Каримжон ака раис бўлиб сайлангач, мажлисни тугатиб, энг биринчи колхоз омборига келди.

— Ёпирай... — деди қоровул раисни зимдан кузатаркан. — Кўпини кўрдик, буниси нима ҳунар кўрсатаркин? — қулоғига осилган телпагини олиб, бошини қашладида: — Аммо иши тўғрига ўхшайди. Колхозда ҳам, уйда ҳам ишни энг аввало омбордан бошлаш керак. — Бир нима эсига тушгандек, кулиб қўйди: — Раҳматли қайнонам ҳам гоҳ-гоҳ келиб қолганда, кўзимни шамғалат қилиб, энг аввал омборхонани қараб чиқарди. Омборхона уйдаги об-ҳавони белгилайди. Машойихлар, бошлиқ бўлиш осон—бошқариш қийин, дейишади. Кани — кўрайлик-чи!

Раис активларни йиғиб ақллашди.

— Дейлик, сиз устасиз. Иморат эгаси ҳақингизни ўз вақтида бермаса, лой сувоқда қоладими, қорасувоқда қоладими, қолган ерида қолдириб, андавани артиб кетаверасиз. Деҳқон ҳам шунақа. Ўз вақтида ҳақини тўлаш керак. Ҳолидан хабар олиш керак. Ана ўшанда у тилла берсангиз ҳам ўз туғилган еридан нари силжимайди. Тўйга кетса ҳам, тўй тарқамай қайтиб келади.

Омбор тўла бошлади... Пахтанинг нархи ошди... Деҳқоннинг чўнтаги каппайди.

Колхоз ўша ўзини ўнглаганича ҳамон тик қомат. Ҳар йили республика карвонига ўз карвони билан қўшилиб, пахтанинг ойдин йўлига ўз сўқмоғи билан туташмоқда.

Рақамларга разм солайлик... Колхоз беш йилликда пландаги 23141 тонна ўрнига 25457 тонна (1904 тонна зиёд) пахта топширди. Колхозчининг ҳар иш куни 4 сўм 98 тийинга тўғри келди. Даромадига қараб буромад. 5 йилликда 50 дан ортиқ турар-жой, 4 та жамоат биноси, 2 та ўн йиллик (600 ўринликдан) икки қаватли мактаб, 1000 бош қорамол сиғадиган чорва биноси қурилди. Ўн саккиз колхозчининг «Волга» «Москвич», икки юздан ортиғининг мотоцикли бор. Қишлоқ газлашган. Электлашган. Сув сероб.

Сув келтирган азиз дейдилар. Каримжон Файзиматовнинг меҳнатлари тақдирланди. Унинг анкетасига қуйидаги сўзлар ёзилди. «Область Советининг депутати», «Обком аъзоси», «Ҳурмат Белгиси» ордени. Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди, республика Компартиясининг XVIII съезди делегати.

Юксалишнинг сирларини раисдан сўрадик.

— Ҳеч қанақа сир йўқ. Ҳамма нарсани давлат беради. Гап олганингни шахматдаги донадек жой-жойига қўйишда. Бу ташкилий тарафи. Каттани ака, кичикни ука дейман. Колхозчига нақд гапираман. Ерни алдамайман. Ер ҳам сийлайди. Бор гап шу, ука.

Аммо бу гап заминида тинимсиз изланишлар, коллектив билан дўппини ерга қўйиб ўйлашлар, ташаббуслар, елиб-югуришлар, йиқилса ҳам пахтага йиқилишлар — хуллас чин деҳқоннинг меҳнати ётарди.

М. ЖАЛОЛОВ,
А. ЭШОНОВ.

Олтиариқ райони. «Партия XXII съезди» колхози.

«ГИДРОРИБПРОЕКТ»— ТОШКЕНТДА

Ўзбекистон пойтахтида Москва «Гидрорибпроект» — институтининг Ўрта Осиё филиали тузилди.

Олимларнинг ўтказган тадқиқотлари кўрсатишича, Ўрта Осиё — балиқчилик учун истиқболли ўлка. Хусусан, Ўзбекистонда балиқчилик тез ривож топмоқда. Ҳар сув гектаридан «тирик қумуш» овлаш жиҳатидан республика Бутуниттифоқ рекордига эгадир. Янги филиал коллективи халқ хўжалигининг шу ёш тармоғини янада ривожлантириш масаласи билан шуғулланади.

Филиал директори В. Р. Гейнц ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни айтди.

— Биз Ўзбекистон балиқ хўжалиги бошқармасининг буюртмасига мувофиқ иккита йирик хўжаликнинг лойиҳасини тузишга киришдик. Ана шу хўжаликлардан ҳар бирининг кўл ва ҳовузларида йилига саккиз минг центнердан балиқ етиштирилади. Республиканинг барча областларида бундан кейин ана шундай хўжаликларни тузиш мўлжалланмоқда. Орол денгизи ҳавзаси сув ресурсларида балиқчилик учун комплекс фойдаланиш схемасини тузишга киришилди. Коллектив Ўзбекистон колхозлари ва совхозлари учун ҳозирги замон балиқчилик фермалари лойиҳаларини тайёрлаб бериш соҳасида катта ишлар қилиши керак.

Фан ва техника янгиликлари

СЕЗГИР АППАРАТ

Польшада Шчецин медицина институти билан Вроцлав политехника институтининг ходимлари дори-дармон юракка қандай таъсир кўрсатганлигини аниқлашга имкон берадиган аппарат ясадилар. Бу аппарат юракнинг ишлаши ва қон айланишига доир маълумотларни қайд этиб, физиологик, фармокологик ва кардиологик тадқиқотларни енгиллаштиради.

ИЗОТОП «ЯШИН ҚАЙТАРГИЧЛАР»

Киевлик олимлар ясаган ва жорий этган тритийли ионизатор деб аталмиш чоғроқ бир қурилма статик зарядларни йўқотади.

«Безарар» статик электр зарядлари йиғилса, даҳшатли кучга айланиши мумкин. Масалан, ҳаракатда бўлган сунъий тола ипларида вақти келиб кучланиши 15 минг вольтга борадиган зарядлар ҳосил бўлади.

Тритийли ионизатор — почта маркасича келадиган енгил металл диск ёки квадратлардир. Шунинг бир томонига водород изотопи —тритийга тўйинтирилган юпқа титан қатлами югиртирилади. Тритий парчаланар экан, бета зарралар чиқаради. Шу бета зарралар ҳаво қатламини ионлаштиради, яъни заряд ўтказувчан ҳолатга келтиради. Шундай—«яшин қайтаргич» орқали электростатик зарядлар ерга бемалол ўтиб кетади. Украина ССР Фанлар академиясига қарашли ядро тадқиқотлари институтининг илмий ходимлари В. А. Ковтун, В. А. Степаненко, А. И. Яшчук шу изотоп «яшин қайтаргич»ларни яратдилар.

Мамлакатимизнинг айрим корхоналарида — Дарницкий шойи комбинатида, Москвадаги «Каучук заводида», Чернигов камзол сукно комбинатида тритилий ионизаторлар ишлаб турибди. Ионизаторларни жорий этишнинг иқтисодий самараси (иш унумдорлигининг ошиши хисобига) 3 миллион сўмдан кўпайиб кетди.

БАЛТИКА ҚАҲРАБОСИНИНГ СИРИ

Ёнувчи қазилмалар институтида Балтика қаҳрабоси устида жуда ажойиб тадқиқотлар ўтказилди.

Албатта, углерод қатнашуви билан вужудга келувчи органик бирикмалар ёйилган ва йиғиноқ бўлади. Масалан, нефть биринчи гуруҳга кирса, тошкўмир иккинчи гуруҳга киради. Уларнинг ҳар иккаласи ҳам кўзга кўринмайдиган захматкашлар—бактериялар таъсири туфайли ҳосил бўлган. Масалан, тош кўмир ўсимлик қолдиқларидан вужудга келган. Бактериялар ўзи чиқарадиган ферментлар ёрдамида шу қолдиқларни таркибида углероди бўлган тошга айлантирган. Ўтмишда микроскопик организмлар мўл ўсимлик ресурсларини шу тахлитда ўлкан тош кўмир запасларига айлантирган.

Болтиқ қаҳрабосининг тақдири бошқача бўлиб чиқди. Тадқиқотлар шуни кўрсатдики, ўсимликлар ҳаёт фаолиятининг маҳсул бўлмиш органик смола бир вақтлар денгиз суви таъсирига тушиб, бактериялар ўта олмайдиган вазиятда бўлган—қаҳрабо массаси — мураккаб полиэфирдир. Улар атмосфера кислородига жуда чидамли бўлади. Денгиз суви шу янтар массасининг консерва ҳолига ўтиб, миллион-миллион йил сақланиб қолишига ёрдам берган. Микроорганизмлар шу смола моддаларнинг уддасидан чиқа олмаган. Шунинг учун ҳам ўзининг шаффофлиги ва ярқироқлигини йўқотмаган қаҳрабо ҳозирги кунларимизга қадар сақланиб қолган.

ДВИГАТЕЛНИНГ НАЗОРАТЧИСИ

Инглиз фирмаларидан бири ортиқча қизиш ёки мойлаш системасида босим йўқолиши сабабли ичдан ёнар двигателларнинг сафдан чиқишига йўл қўймайдиган асбобни ишлаб чиқди. Бу асбоб двигателнинг температураси билан мойи босимини бетўхтов назорат қилиб боради. Температура ва босим нормал ҳолдагидан четга чиққудек бўлса, асбоб соленоидли клапон ёрдамида ёқилғи насосини автомат тарзда тўхтатиб қўяди. Шундан сўнг двигатель орадан 25 секунд ўтгач тўхтайди.

(ТАСС).

СУНЪИЙ ЮРАК УРИБ ТУРИБДИ...

Одатдан ташқари бу ажойиб-ғаройиб аппарат инсон организмининг муҳим ички функциясини — юрак вазифасини, ҳам ўпканинг ишини бажаради. 29 январда бир группа москвалик журналистлар учун врачларнинг малакасини ошириш марказий институти илмий-тадқиқот лабораториясида ана шундай «юрак — ўпка» техникасининг янгилиги кўрсатилди. Бу аппарат медицина ходимлари билан инженерларнинг ижодий ҳамдўстлиги туфайли яратилди.

Бу аппарат «Юрак-ўпка» деб аталди. Ана шу аппарат ижодкорларидан бири — медицина фанлари доктори А. А. Писаревский бундай деди: [illegible]

[illegible]

Яқин келажакда «юрак-ўпка» янги аппарати кўпгина медицина муассасаларининг жарроҳлик бўлимларига етиб боради ва врачларнинг ишончли кўмакчиси бўлиб қолади.

А. ПРЕСНЯКОВ,
(ТАСС мухбири).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР
ХАБАРЛАР
ВОҚЕАЛАР

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ТИНЧ-ТОТУВЛИК ЙЎЛИДА

Маълумки, Финляндия ҳукумати бултур 25 ноябрда 35 мамлакат ҳукуматларига эсдалик хати билан мурожаат қилиб, барча манфаатдор давлатлар вакилларининг Умумевропа кенгашини тайёрлаш масалаларига бағишланган тегишли консультацияларини Хельсинкида ўтказишни таклиф этган эди.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари Европа қитъасидаги вазиятни соғломлаштиришга интилиб, Финляндия ҳукуматининг ташаббусини мамнуният билан қабул қилишди. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг 1970 йил 2 декабрда Берлинда бўлиб ўтган кенгашида Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш ва тинч ҳамкорликни ривожлантириш масалалаларига доир қабул қилинган баёнотда мазкур давлатлар Умумевропа кенгашини амалий тайёрлашга кўмаклашуви лозим бўлган ана шундай учрашувларда қатнашишга рози эканликлари уқтириб ўтилди.

Мавжуд халқаро таомилга мувофиқ 1970 йил 3 декабрда Совет ҳукумати Умумевропа кенгашини ташкил этиш масалаларига доир тегишли консультациялар ўтказиш тўғрисида Финляндиянинг таклифига рози эканлигини билдириб дипломатик каналлар орқали Финляндия ҳукуматига баёнот йўллади.

Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Социалистик Республикаси, Болгария Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси ва Руминия Социалистик Республикасининг ҳукуматлари Хельсинкида ўтказиладиган тайёргарлик учрашувларида қатнашишга ўзларининг тайёр эканликларини Финляндия ҳукуматига хабар қилдилар.

Европадаги социалистик мамлакатларнинг Финляндия ташаббусига ижобий ва тез жавоб берганликлари бу мамлакатлар Европада тинчликни мустаҳкамлаш йўлида катта босқич бўладиган Умумевропа кенгашини тезроқ ташкил этишга астойдил кўмаклашиш ниятида эканликларини кўрсатувчи яна бир далил бўла олади. (ТАСС).

УГАНДАДА ҲАРБИЙ ТЎНТАРИШ

25 январь тонготарида Шарқий Африкадаги Уганда давлатининг пойтахти — Кампала ва катталиги жиҳатидан иккинчи шаҳар бўлган Энтебе кўчаларида танклар пайдо бўлди, тўп ва милтиқ овозлари эшитилди. Орадан бир неча соат ўтгач, радио орқали Угандада ҳарбий тўнтариш бўлганлиги, ҳукумат ағдариб ташланганлиги ва армия ҳокимиятни ўз қўлига олганлиги аҳолига маълум қилинди. Мамлакат қуролли кучлари қўмондонлиги генерал-майор Иди Амин Угандадаги янги ҳарбий режимга бошчилик қила бошлади.

Президентлик лавозимидан олиб ташланган Милтон Оботе тўнтариш бўлганлиги ҳақидаги хабарни самолётда учиб келаётганида эшитди. Миллатлар ҳамдўстлиги конференцияси тамом бўлганидан кейин у Сингапурдан қайтиб келаётган эди. Оботе 1962 йилдан бошлаб, яъни Уганда мустақиллик олган пайтдан бери мамлакатга раҳбарлик қилиб келган эди. Ўша вақтгача Уганда Англия протекторати эди.

Милтон Оботе ва унинг ҳукумати феодалларнинг ўзаро жанжалларига ва қабилаларнинг можароларига қарши зўр бериб кураш олиб боришга мажбур бўлди. Ёш республикага мустамлака ўтмишидан ана шундай аянчли мерос қолган эди. Милтон Оботе бошчилик қилиб келган ҳукмрон Уганда халқ конгресси партияси банклар ва ташқи савдо устидан давлат назоратини ўрнатди. Ана шуларнинг ҳаммаси ички реакциянинг, қабила бошлиқлари ва руҳонийларнинг норозилигига сабаб бўлди, албатта.

Янги ҳарбий режим бошлиғи генерал Амин 28 январда сўзлаган нутқида Уганда дунёдаги ҳамма мамлакатлар билан яхши муносабатларни давом эттираберади, деб айтди. Шунингдек у янги режим Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставига, Африка бирлиги ташкилоти партияси ва Уставига содиқ эканлигини ҳам таъкидлади.

Мамлакатнинг ички ривожига келганда Угандада ҳамма сиёсий партияларнинг, шу жумладан бир вақтлар феодаллик ва қабилачилик анъаналарини сақлаб қолишни талаб қилган партияларнинг ҳам фаолиятига ижозат берилишини генерал Амин бундан аввал айтган эди. 28 январь куни Кампалада ҳукуматга қарши фаолияти учун турма жазосини ўтаётган шахсларнинг катта бир группасини ҳарбий маъмурлар бўшатиб юборганликлари расмий равишда эълон қилинган эди.

Угандада монархиячи унсурлар активлашаётганлиги тўғрисида хабарлар келиб турибди. Кампала кўчаларида Уганданинг 1967 йилда ағдариб ташланган қироли Мутеса II нинг портретлари ва қирол байроқлари пайдо бўлган. Бу қирол муҳожирликда вафот этган эди. Янги ҳарбий режим қирол ҳокини Лондондан Угандага кўчириб келтириш ниятида эканлиги расмий равишда эълон қилинди.

Угандадаги ҳарбий тўнтариш 1963 йилдан бери Африкада ўтказилган 25-тўнтариш бўлди. Бу тўнтариш Африка мамлакатларининг мустамлакачилик сарқитидан озод бўлиш жараёни нақадар мураккаб ва қийин эканлигининг яна бир далили бўлиб хизмат қилади.

ВАЗИЯТНИ ЧИГАЛЛАШТИРМОҚДАЛАР

Канцлер Брандт 28 январда Бундестагдаги мунозараларни очиб, мамлакатнинг аҳволи тўғрисида йиллик доклад билан чиқди. У ўз докладида «Европадаги кескинликнинг бартараф этилиши» Ғарбий Германия учун катта аҳамиятга эга бўлур эди, деб таъкидлади. Шу билан бирга Ғарбий Германия ҳукуматининг бошлиғи бундан аввал бир неча бор бўлганидек, Германия Федератив Республикаси билан Совет Иттифоқи ва Польша ўртасидаги шартномаларнинг ратификация қилиниши масаласини (бу шартномаларнинг ратификация қилиниши «кескинликни бартараф этиш»га шубҳасиз катта ҳисса бўлиб қўшилган бўлур эди) Ғарбий Берлинга доир музокаралар билан боғлиқ қилиб қўйишга уринди. Бироқ шуни айтиш керакки, бу шаҳар проблемасининг ҳал этилиши у ерда уюштирилаётган саботаж ва иғвогарлик ҳаракатлари натижасида қийинлашиб қолди.

Ғарбий Германия айрим арбобларининг ва бутун-бутун ташкилотларининг ўзларининг «хизмат вазифалари»ни бажариш учун қонунга хилоф равишда Ғарбий Берлинга келаётганлиги ана шундай саботаж ва иғвогарлик мақсадларигагина хизмат қилади. Ҳеччачон Германия Федератив Республикасига қарашли бўлмаган ва қарашли бўлмайдиган шаҳарнинг ишларига очиқдан-очиқ аралашиш Бонн ҳукуматининг Ғарбий Берлин тўғрисидаги масалани бартараф этишга ўз ҳиссасини қўшиш нияти ҳақида ишонтириб айтган гапларига мутлақо зиддир.

1970 йил охирларида Совет Иттифоқи ва Германия Демократик Республикаси Германия Федератив Республикасининг Ғарбий Берлинга нисбатан ғайри қонуний сиёсий активлиги кучайтирилганлигига жаҳон жамоатчилигининг эътиборини жалб қилган эдилар. Афсуски, мазкур огоҳлантиришларга тегишли равишда эътибор берилмади. 28-29 январь кунлари Ғарбий Берлинда эркин демократик партиянинг Ғарбий Германия ландтагларидаги (вилоятлари парламентларидаги) фракциялари раисларининг ГФР ҳукуматининг аъзолари Геншер ва Эртль иштирокида конференцияси ўтказилганлигининг бир ўзи ҳам ана шундан яққол далолат бериб турибди. Германия Федератив Республикасининг президенти Хейнеман «ўзининг хизмат вазифаларини ижро этиш» учун 27 январда Ғарбий Берлинга келганлигини ҳам эслатиб ўтиш мумкин.

Ғарбий Берлиндаги мавжуд аҳволга қилинган сўнгги тажовузлар муносабати билан Германия Демократик Республикаси Ташқи ишлар министрлиги эълон қилган баёнотда бундай дейилади: бу шаҳарда Германия Федератив Республикасининг халқаро ҳуқуқ нормаларига зид бўлган фаолияти кескинликни юмшатиш йўлидаги уринишларга халақит бериши мумкин, холос. Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси ва бошқа социалистик мамлакатлар Ғарбий Берлин юзасидан ўзаро мақбул бир битимга бемалол келиш мумкин эканлигини неча марталаб таъкидладилар. Ғарбий Берлинга ғайри қонуний равишда қилинаётган визитлар эмас, балки айни шундай бир битимга эришилишигина Европа марказида кескинликни юмшатиш манфаатларига, шунингдек Ғарбий Берлин аҳолисининг эҳтиёжларига ҳамда Германия Демократик Республикасининг қонуний манфаатлари ва суверен ҳуқуқларига мос бўлиб тушади.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

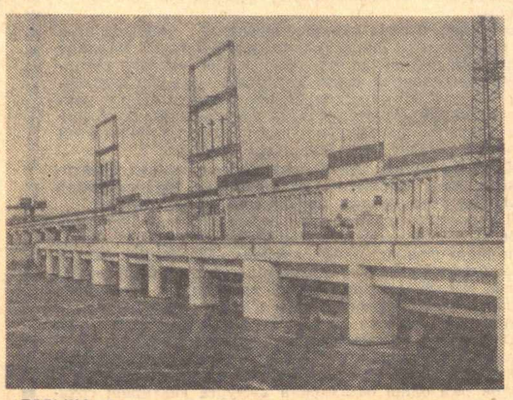

ПОЛЬША. Висла дарёсида тикланаётган гидро электр станция қурилиши тугалланди. ГЭСнинг асосий ускуналари — турбина ва генераторларни Польшага Совет Иттифоқи етказиб берди. Суратда: Висла дарёсидаги янги ГЭС тўғонининг кўриниши.
ЦАФ—АПН фотоси.

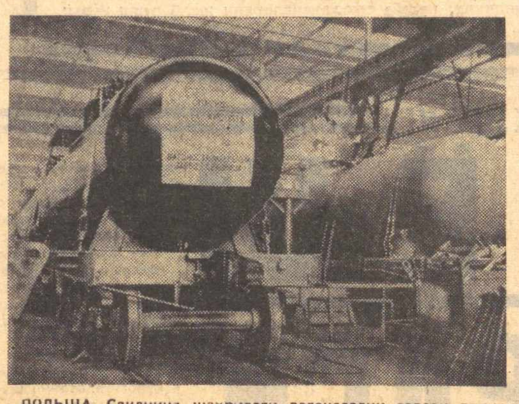

ПОЛЬША. Свидница шаҳридаги вагонсозлик заводи темир йўл юк платформалари, ўзи ағдарилувчи вагонлар ҳамда суюқ ёқилғилар учун цистерналар ишлаб чиқармоқда. Завод маҳсулотлари Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларга экспорт қилинади. Суратда: Совет Иттифоқи буюртмаси билан тайёрланган цистерналар монтаж қилиняпти.
ЦАФ—АПН фотоси.

«АПОЛЛОН-14» УЧИРИЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 1 февраль. (ТАСС). Ичида уч космонавт яъни А. Шепард (кема командири), С. Руса ва Э. Митчелл бўлган космик кема «Аполлон-14» бугун ярим кечага яқин Кеннеди бурунидан учирувчи ракета «Сатурн-5» ёрдамида учирилди.

Космик кема ер атрофидаги орбитага чиқиб олганидан кейин Ер теварагини бир ярим мартага яқин айланиб чиққач, учирувчи ракета учинчи босқичининг двигатели такрор ишга солиниб, Ой сари учиш траекториясига чиқариб қўйилди.

Учиш программасига кўра, «Аполлон-14» 4 февралда Ой атрофи орбитасига чиқиб олади. Эртаси кун космонавтлар А. Шепард билан Э. Митчелл ойга қўндириладиган кабинага ўтиб оладилар, уни кеманинг асосий блокидан ажратиб оладилар, Ой атрофидаги орбитадан чиқиб, Ойга яқинлаша бошлайдилар. С. Руса Ой атрофидаги орбитада қолаверади. Кабинани 5 февралда Ойнинг Фра Мауро кратери районига қўндириш мўлжалланган. Шу куни космонавтлар Ой юзасига биринчи марта чиқадилар.

Ойда космонавтлар кузатишлар ўтказадилар, фото аппарат билан суратга оладилар. Ой заминининг намуналарини тўплайдилар. Улар илмий асбобларни Ой юзасига жойлаштириб қўйишлари ҳам планлаштирилган. А. Шепард билан Э. Митчелл Ой юзасида турган вақтларида икки марта телевизион сеанс ўтказадилар.

6 февраль кечаси космонавтлар Ой юзасидан парвоз қилишлари ва космик кеманинг асосий блоки билан туташгач, Ер томон йўл олишлари лозим. Учиш программасига кўра, космик кема 10 февралда соат 0.1 минутда Самоанинг 90 миля жанубида Тинч океан сувига қўндирилади.

«Аполлон-14» кемасининг учишида ҳарбий денгиз кучларининг 47 ёшли офицери космик учишлар ветерани Алан Шепард қатнашмоқда. У биринчи марта 1961 йилда «Меркурий» капсуласида баллистик троектория бўйлаб учган эди. Асосий блокнинг учувчиси 37 ёшли Стюарт Руса ҳарбий ҳаво кучларининг офицери бўлиб, илгари космик учушларда қатнашмаган. Ойга қўндириладиган кабинанинг учувчиси Эдгар Митчелл 40 ёшда. У ҳарбий денгиз кучларининг ҳарбий офицери ва «Аполлон-10» кемаси экипажига ўринбосар бўлган экипажнинг аъзоси эди.

ТАИЛАНД ҚЎШИНЛАРИ КАМБОДЖА ЧЕГАРАСИГА КЕЛТИРИЛМОҚДА

ПАРИЖ, 1 февраль. (ТАСС). Франс-Пресс агентлигининг Бангкокдан хабар беришича, АҚШнинг Камбоджа ишларига аралашуви кенгайтирилганлиги ва шу сабабли мамлакатдаги аҳвол баттар кескинлашганлиги сабабли Таиланд қуролли кучлари Камбоджа чегарасига келтирилмоқда.

Таиланднинг чегарадаги шарқий вилоятларида учта дивизия жойлаштирилмоқда. Айни вақтда Таиланд ҳарбий денгиз кучларига Таиланд — Камбоджа чегараси яқинидаги сувларда соқчилик қилишини кучайтириш тўғрисида буйруқ берилди.

ФЕВРАЛЬ ОБ-ҲАВОСИ

Республикамизнинг катта қисмига ёйилган Сибирь антициклони таъсирида кейинги икки ҳафтадан ортиқроқ вақт мобайнида ҳаво совуқ бўлди. Сибирь антициклони мамлакатимизнинг Европа территорияси жануби-шарқий районларигача етиб борди. Арктика ҳаво оқими Сибирь антициклонини кучайтира бориб, Иттифоқимизнинг кўпчилик районларида ҳавонинг совушига сабаб бўлди.

Сибирь антициклонининг бундай таъсири 1900 йилдан то шу пайтгача 29 марта содир бўлган, ҳарорат 15 ва ундан ҳам паст даражагача тушган.

Февралда республиканинг кўпчилик областларида ҳаво совуқ бўлиб, симоб устуни кечалари 9-14, кундузи 1-6 даража совуқни кўрсатади. Республиканинг шимолий районларида эса кечалари 15-20, кундузи 6-11 даража совуқ бўлиши кутилади.

Февралнинг биринчи ўн кунлигида ҳарорат кечаси 9-14, кундузи 1-6, шимолий районларда кечаси 15-20, кундузи 6-11 даража совуқ бўлади.

Февралнинг иккинчи ярмида ҳавонинг исиб кетиши, 14-17 февраль кунлари кечаси 3-8, кундузи 15-20, республиканинг шимолий районларида кундузи 8-13 даража иссиқ, 20-24 февраль кунлари кечаси 5-10, кундузи 15-22 даража, шимолий районларда эса 0-5, кундузи 15-18 даража иссиқ бўлиши кутилади.

Февралда ўртача ойлик ҳарорат 1-6 даража бўлади.

Қорақалпоғистон АССР, Хоразм области ва Бухоронинг шимолий районларида ҳаво бир оз булутли келса ҳам, деярли ёғингарчилик бўлмайди. Республиканинг қолган районларида ҳаво ўзгариб туради, 4-6 11-13, 24-26 февраль кунлари ёғингарчилик бўлиши кутилади. Ўзбекистоннинг кўпчилик районларида умуман, февраль ойида намгарчилик 10-30, шимолий районларида 2-6 миллиметр миқдорида бўлади.

Т. ПУТИЛОВА,
Тошкент об-ҳаво бюросининг катта инженери.

БИР ЙЎЛА УЧ ЎҒИЛ

КИРОВ. Фарғона области (ЎзТАГ). Колхозчи Хосиятхон Исоқовани тез ёрдам машинаси туғруқхонага олиб кетгандан кейин тез орада унинг эри — бригада бошлиғи Ёқубжон Исоқовга медицина ҳамширасн қувонч билан телефон қилиб қолди:

Янги меҳмонлар билан табриклайман.

— Ўғилми, қизми? — деб сўради бахтиёр ота бетоқатлик билан.

— Ўғил бўлганда ҳам битта эмас. — деб жавоб берди ҳамшира.

— Наҳотки эгизак бўлса?

— Бирданига учта ўғил кўрдингиз.

Киров районидаги «Искра» колхозининг аъзолари Исоқовлар оиласида энди беш бола бор. Болаларнинг онаси ва уч оғайни баҳодирлар синчиклаб медицина кўригидан ўтказиб турилибди. Колхоз оилага моддий ёрдам кўрсатди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА. 13.05 — Янгиликлар. 13.15 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 13.45 — «Актриса» (бадиий фильм). 15.00 — Музикали киоска. 15.30 — Янгиликлар. 18.25 — ТОШКЕНТ. **Рус тилида:** 18.30 — «АХБОРОТ». 18.40 — Геология янгиликлари. 19.10 — Кино ҳақида суҳбатлашамиз. **Ўзбек тилида:** 20.00 — «АХБОРОТ». 20.15 — Шеърият гулшанида Барот БОЙҚОБИЛОВ. 20.45 — Қишлоқ хўжалиги билимлари университети. 21.15 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист С. Беньяминовнинг концерти. 21.45 — «Қилич ва қалқон» (бадиий фильмнинг 2-серияси). 23.30 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — МОСКВА. 20.05 — Янгиликлар. 20.45 — Совет поэзияси антологияси. УКРАИНА ССР. 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 21.30 — Миллионлар ленинча университети. 22.00 — «Вақт». 22.20 — **Хоккей: ЦСКА — СКА** (Ленинград). 23.45 — **Хоккей: «СПАРТАК»** (Москва) — **«ХИМИК»** (Воскресенск).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Балет кечаси. **Рус тилида: Телефильм.** 20.55 — Телеспектакль.

ТЕАТР

ХАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 2/II да **Бой ила хизматчи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3/II да **Қалам қошлигим**, 4/II да **Кумуш тўй**, 5/II да **Жон қизлар.**

КИНО

Бонивур қалби — (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8.45 минутда). «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 9 да).

Севги нафосати — «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), **«ЧАЙКА»** (эрталаб соат 11.45, кундуз 5 ва кеч 6.45 минутда).

Яшил халқачалар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Йўлдаги хоним — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Директор (2 серия) — **«ЧАЙКА»** (кундуз соат 1 ярим ва кеч 8.20 минутда).

А. НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

3/II да — **СЕВГИ ТУМОРИ.**
4/II да — **МАЙСАРАНИНГ ИШИ.**
5/II да — **МАЙСАРАНИНГ ИШИ.**
6/II да — **РИГОЛЕТТО.**
7/II да — **ЖИЗЕЛЬ** (кундузи), **ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН** (кечқурун).
8/II да — **ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН.**
9/II да — **ДИЛОРОМ.**
10/II да — **МАЙСАРАНИНГ ИШИ.**

Кундузги спектакллар соат 12 да, кечкилари кеч соат 7 да бошланади.

«УЗАВТОРЕМОНТ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ АВТОМОБИЛЬ РЕМОНТ ЗАВОДЛАРИ

қуйидаги автомобилларни капитал ремонт қилиб бериш учун чекланмаган миқдорда

1 МАРТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

10-авторемзавод (Тошкент шаҳар, Дадабоева кўчаси, 54-уй) **—ГАЗ-51, ПАЗ-651, ПАЗ-652 ва уларнинг агрегатлари;**

6-авторемзавод (Андижон область, Ленинск шаҳри, Крупская кўчаси, 57-уй) — **ЗИЛ-585, ЗИЛ-164, КАЗ-606;**

3-авторемзавод (Самарқанд шаҳри, М. Горький бульвари, 17-уй) **—УРАЛ-355М;**

4-авторемзавод (Тошкент область, Олмалиқ шаҳри, Октябрь майдони, 22-уй). **—МАЗ-205 ,200 ва уларнинг агрегатлари;**

1-авторемзавод (Тошкент шаҳри, 8-март кўчаси, 57-уй) **—ГАЗ-51, КПП ЗИЛ-150 двигателлари.**

Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлигининг коллективи министрнинг биринчи ўринбосари А. У. Маҳмудовга ўғли

УЛУҒБЕКнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон ССР Молия министрлиги ва Ўзбекистон ССР Давлат страхованиe Бошқармаси коллективлари молия министрининг ўринбосари А. Н. Нурмуҳамедовга онаси

Хадича НУРМУҲАМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

СЕРЖАНТ ВА ТИМСОҲ

Таниқли болгар сайёҳи Георгий Георгиев анча вақтини Ҳабашистонда ўтказди. Яқинда у йўл очеркларини эълон қилди. Унда қизиқ бир воқеа ҳикоя қилинади.

Аддис-Абебадан 800 километр четроқда, Ҳабашистон билан Кения чегарасида Маргарита кўли жойлашган. Бу кўл балиқлари ва тимсоҳларининг кўплиги билан машҳур. Шунинг учун ҳам овчи ва балиқчилар бу ерга тез-тез келиб туришарди.

Бир куни Георгиев ана шу кўлда америкалик уч топографни учратди. Улардан бири сержант Мак Вуд қирғоқдаги овдан кўнгли тўлмади шекилли 50 метрча ичкарироқдаги оролчага сузиб ўтди. У ерда у ўнтача йирик оқ балиқлардан ушлашга муваффақ бўлди. Вуд уларни илга тизиб, орқага қайтди. Сувга тушган балиқ қонининг ҳиди тимсоҳларни ўзига жалб қилди. Қирғоққа етай деб қолган сержант бирдан чинқириб юборди. У баҳайбат тимсоҳнинг лунжида типирчилаб, додлаганича сув тагида кўздан ғойиб бўлди.

Маҳаллий аҳоли овчиларга қирғоқда тузукроқ ўрнашиб, йиртқичларнинг чиқишини кутишни маслаҳат беришди. Бу кунисига эрталаб улардан бири — етти метрча келадиган тимсоҳ қирғоққа чиқди. Уни фақат бошидагина отиб ўлдириш мумкин эди: елкаларига теккан ўқ зирҳга теккандай сачраб кетарди. Аниқ мўлжал ва устма-уст отилган бешта ўқ унинг миясини мажақлади. Маҳаллий овчилардан бири тимсоҳнинг қорнини ёрди-сержант айнан шу маҳлуқнинг қурбони бўлган эди. (АПН).

АРХЕОЛОГИК ТОПИЛМА

Мангалиядан шимолроқда, Қора денгиз соҳилида қуриладиган «Олимп» туристик комплексининг экскавзторчилари фавқулодда қизиқ археологик топилмага дуч келишди. Рим услубида ясалган бу мармар даҳма қўрғон тагига уч метр чуқурликка қўмилган экан. Даҳманинг узунлиги 2,5 метр, баландлиги 1,95 метр. Олимлар унинг қўмилганига 1800 йил бўлган дейишмоқда.

Даҳманинг ичига на сув ва на тупроқ тушган. Унинг ичидан яхши сақланиб қолган тобут топилди. Даҳма билан тобут деворлари орасида бронза таглик устига ўрнатилган ип пиликли шамчироқ бор экан. Шамчироқнинг қўлида кичик қушча тасвирланган. Тобут ичидан ёш аёл скелети чиқди. Танаси гулбарги билан қопланган бу скелет жуда яхши сақланган. Айниқса у билан қўмилган буюмларнинг сақланиб қолгани археологларни ҳайратга солди. Похол саватча ичидан суякдан ясалган ва икки ёқлама тиши бўлган тароқ, суякдан ясалган бир неча қошиқ ва шиша таёқча чиқди.

Қулф-зулфи бронзадан ясалган иккита тахта қутичада император Антоний Пийнинг хотини малика Фаустина тасвирланган икки танга, ип ўрами, ичида тошга айланган гул упаси бўлган суяк трубка, оғзи пўкакли тўрт шиша бор экан. Шишалар ичидаги қотиб қолган суюқлик ҳозир текширилялти.

Археологик топилма фан дунёсида катта қизиқиш уйғотди. У билан фақат тарихчи — археологларгина эмас, балки врачлар, химиклар, ботаниклар ҳам қизиқиб қолишди. Тери, ёғоч, газмол ва ўсимликлар ҳолатини шундай яхши сақлаб қолган бу ноёб топилма Руминиядагина эмас, балки бутун Болқон ярим оролида ягонадир.

Ф. АНГЕЛИ.
(АПН).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036 331216. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 23—27. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—41. Гулистон — 22-09.

№ А. — 27. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 14633.